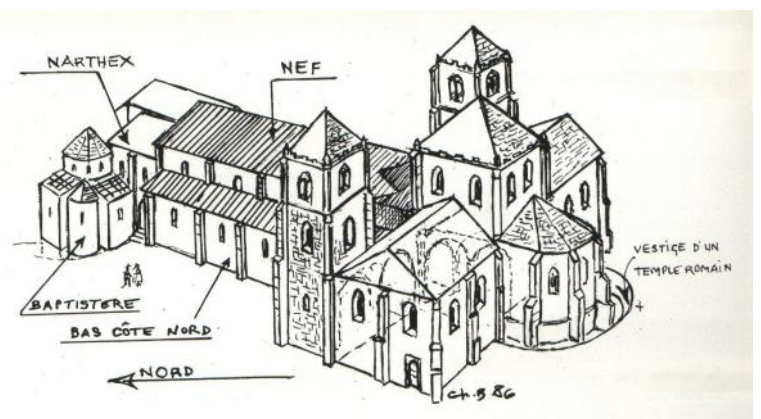

Basiliek St. Cyr – Ste. Julitte in Nevers

De kathedraal is getekend door een historie van branden, vernielingen en zelfs een bombardement in de 2^e wereldoorlog.

De basis van de kathedraal gaat terug tot in de tijd van de Romeinse overheersing. Daarna is er keer op keer, als dat door bouwtechnische redenen of vernielingen of brand nodig was, opnieuw gebouwd.

Zowel buiten als binnen is dat te zien, de verschillende bouwstijlen wisselen elkaar af en vullen elkaar aan.

Veel is er echter verloren gegaan; de pracht en glorie die in zoveel kathedralen in Frankrijk nog te zien is, is hier niet meer aanwezig.

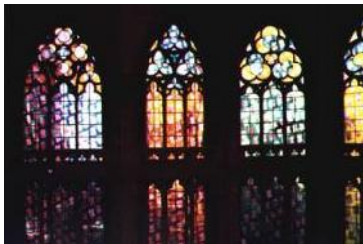
In 1977 is er onder leiding van de toenmalige bisschop, een begin gemaakt met grootschalig herstel. En ook de ramen, die bij het bombardement in 1944 grotendeels waren vernield, werden vernieuwd.

In plaats van te kiezen voor herstel van de oude ramen, is er gekozen voor nieuwe, modernere ramen.

Hiervoor zijn een aantal kunstenaars aangezocht, maar is uiteindelijk gekozen voor Jean Michel Alberola.

Naast het werk van Ubac, Honegger, Claude Viallat en Rouan neemt zijn werk het overgrote deel in van de ramen.

Claude Viallat vindt u terug in het gotische koor; het thema is het hemelse Jeruzalem, woning van de Heer met zijn mensen (Apocalyps 21,11). Door de kleuren krijgen de muren een waardevolle gloed. Een en ander is goed te zien als de zon schijnt.

Raoul Ubac maakte de eerste ramen in de kathedraal. Van zijn hand zijn oa. het rode raam in het romaanse koor, symbool voor 'vuur'. Zijn andere ramen symboliseren 'lucht, water en aarde'.

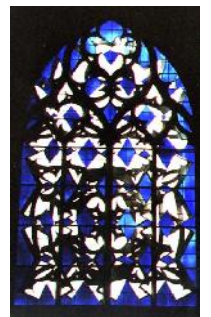

Gottfried Honegger heeft ramen gemaakt voor het romaanse koor en de crypte.

Ook de ramen in het schip zijn van zijn hand; aan de noordzijde is de koude kleur, blauw, gebruikt en hoe meer u naar het oosten loopt, in de richting van het koor, des te helderder wordt de ruimte. Aan de zuidzijde, de kant van de zon, de warme rode kleur. Ook hier worden de ramen helderder als u naar het oosten loopt.

Ook François Rouan maakte ramen voor het middenschip. Zij zijn van een heel andere aard dan die van Honegger en symboliseren de uiteenlopendheid van het leven.

Maar het overgrote deel van de ramen zijn van de hand van Alberola, die zich, in opdracht van het kerkbestuur, baseerde op het Bijbelboek 'de Apocalyps', ofwel 'de openbaring van Johannes'. Deze ramen vindt u achter in de kathedraal.

De ramen rondom het koor zijn ook van de hand van Alberola, maar meer gebaseerd op verhalen uit de Bijbel.

Een en ander maakt de kathedraal zeker de moeite waard om te bezoeken.

Buitenzijde.

Om een goed beeld van de kathedraal te krijgen, kunt u deze het best benaderen vanuit de ‘Rue Sabatier’, de straat waar het Office de Tourisme zich bevindt en die leidt naar het Palais Ducal. Daarvandaan hebt u een goed zicht op de achterzijde van de kathedraal, met zijn ronde kapellen, de balustraden, de stijlbogen en de elegante klokkentorentjes.

Daarna vervolgt u uw weg rechtsom de kathedraal, over het plein voor het gemeentehuis, in de richting van de noordelijke toegangspoort, die niet meer in gebruik is. De afbeelding laat zien hoe de ingang er (vermoedelijk) heeft uitgezien, afgaande op restanten en op soortgelijke toegangsportalen in andere kathedralen uit de 12^e, 13^e eeuw.

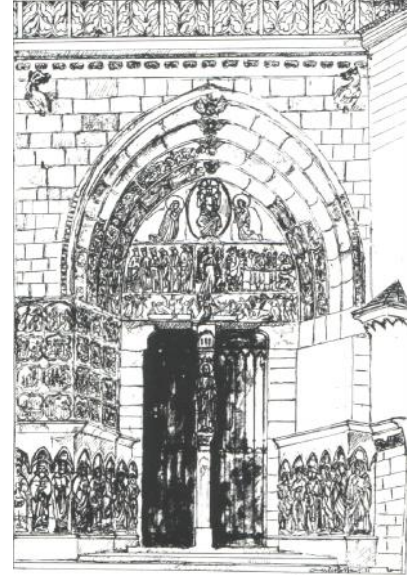
Voordat u bij de (dagelijkse) ingang komt aan de noordzijde, aan de ‘Rue du cloître (klooster) St. Cyr’, hebt u nog een goed zicht op de klokkentoren op het dak en op twee van de drie klokken.

De noordelijke toren, een restant van het romaanse gebouw uit 1063, is duidelijk herkenbaar door de positie, de vlakke muren en het andere formaat stenen dat is gebruikt.

Als u vervolgens rechts de ‘Rue des Jacobins’ een stukje inloopt, heeft u een goed beeld van de westzijde van de kathedraal (de oude romaanse kerk uit de 11^e eeuw).

Juist deze kant van de kathedraal wordt geteisterd door weer en wind en is daardoor al vele malen gerestaureerd. Boven de drie ramen een gebeeldhouwd everzwijn ter herinnering aan patroonheilige St. Cyr.

(Er bestaat een legende waarin de jonge St. Cyr keizer Karel de Grote weet te beschermen als deze wordt aangevallen door een everzwijn (een afbeelding hiervan is, als glas in loodraam, te zien in de kerk l’eglise St. Martin in St. Saulge)).

Vervolg uw weg door de ‘Rue de l’Abbe-Boutillier’ naar de zijingang aan de zuidzijde van het transept. De aanleg van de ‘Rue de l’Abbe-Boutillier’ zorgde voor een scheiding tussen de kathedraal en het verblijf van de bisschop (nu in gebruik als Paleis van Justitie).

De zuidelijke ingang, de “Porte de Loire” stamt uit de 15^e eeuw, maar is architectonisch niet van belang. Direct boven deze poort, op 8 meter hoogte, bevindt zich een zonnewijzer uit 1781.

De tekst luidt: “Luminus Aspectu Redametur Luminus Autor” (vrij vertaald: De Maker van het Licht wordt geliefd, als dank voor zijn gift).

Torens.

“Boyer” toren is 52 meter hoog, dateert uit de 11^e eeuw en is alleen te herkennen vanaf de noordzijde van het transept. Deze toren en de onderliggende doopkapel zijn het restant van de kerk van bisschop Hughes le Grand. De toren aan de zuidzijde staat op de plaats van de oude romaanse toren en is gebouwd in twee perioden; er werd gestart in de 14^e eeuw en gestopt toen de eerste verdieping klaar was.

In 1509 besloot bisschop Boyer er twee verdiepingen aan toe te voegen. Dit werk was klaar in 1528.

Veel van de drie meter hoge ornamenten zijn niet meer compleet of weg. Er is nog wel onderscheid te maken tussen profeten en patriarchen (met muts en schoeisel en boekrollen) en apostelen (zonder schoenen en met een vierkant boek). Daarbij staan de figuren uit het Oude Testament boven die van het Nieuwe Testament. Volgens kerkelijke regels heeft een kathedraal 6 klokken; bij deze kathedraal zijn ze verdeeld over twee torens; de 3 grote klokken in de grote toren en de 3 kleinere in de kleine toren bovenop het schip van de kerk. De grootste klok is opnieuw gegoten in 1821, weegt 3150 kg en is vernoemd naar de doopster Charlotte de Choiseul; “comtesse Caroline” (de doopnaam van Charlotte).

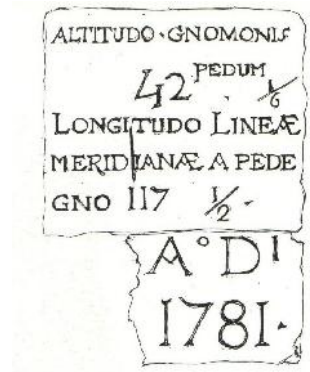
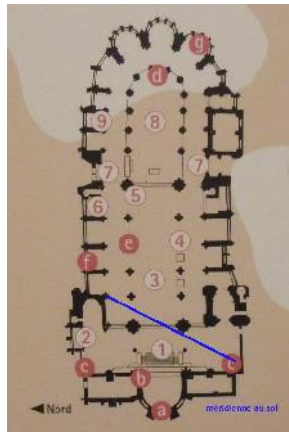
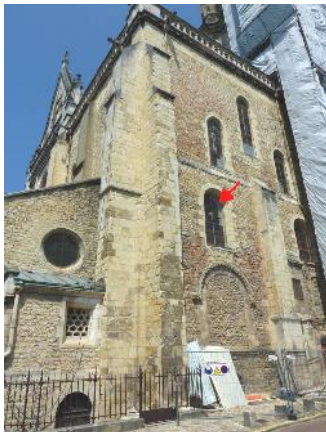
Het **transept** is een restant van de 11^e eeuwse romaanse kathedraal en 40 meter lang, 13,5 meter breed en 23,5 meter hoog. Op de noordwest-muur, boven de ingang, is nog steeds het fundament te zien van het eerste dak (drie rijen stenen).

Aan beide zijden van de apsis zijn ramen dichtgemetseld met stenen toen er aan de buitenzijde twee kapellen werden aangebouwd.

De zonnewijzer en de meridiaan.

De zonnewijzer die zich aan de zuidzijde van de kathedraal bevindt is gemaakt in 1781 (zoals 2 gegraveerde stenen aangeven).

Het tijdsysteem is gecombineerd met een optisch systeem dat is geplaatst voor het hoogste raam in de zuidwand van het transept en een meridiaanlijn op de tegelvloer van de kathedraal.

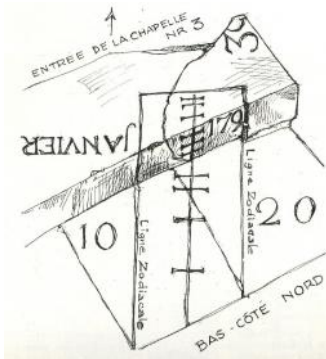
De opening in een paneel op 13,7 meter (42 1/6ft) hoogte, laat zonnestralen door die om 12 uur 's middags de meridiaanlijn raken. De lijn was gegraveerd in de vloer en liep van onder het paneel naar de voet van pilaar 2.

Alleen het laatste deel, bij de pilaar, is nog zichtbaar.

De lijn die 38,2 meter (117 1/2 ft) lang was en over 32,1 meter gegraveerd gaf de dagen van het jaar weer. Op 23,2 meter bevindt zich het punt van de equinox (het moment waarop de zon loodrecht boven de evenaar staat, de zon precies in het oosten opkomt en de lengte van dag en nacht overal op aarde ruwweg gelijk zijn. Dit gebeurt 2 keer per jaar op/rond 20 maart en 23 september).

De gegraveerde data 20 dec. en 10 jan. zijn nog zichtbaar.

Twee andere lijnen, op 12 cm aan weerszijde van de meridiaanlijn geven de maanden en sterrenbeelden aan.

In de kathedraal, bovenin het middenschip zijn 40 figuren gebeeldhouwd.

Het is het volk van God, uitgebeeld bij het verrichten van hun dagelijkse werkzaamheden.

Binnenzijde.

Als u aansluitend de kathedraal binnengaat via de zuidingang (genoemd naar de rivier de Loire), komt u binnen tussen de oude 'schatkamer', die nu dienst doet als sacristie en de 'dodenkapel', duidelijk herkenbaar aan de gordijnen die er hangen.

Het schilderij op de muur van de sacristie stelt de verheerlijking van Jezus door de drie Koningen, voor.

De kapellen zijn door de eeuwen heen aan verschillende heiligen opgedragen. Bij het plaatsen van de nieuwe glas-in-loodramen hebben een aantal kapellen ook een andere naam gekregen die correspondeert met het raam.

De nummers voor de beschrijving van de betreffende kapel komen overeen met de plattegrond.

Linksomgaand komt u eerst bij kapel XVI.

- XVI. De kapel van "St. Pierre" of "kapel de Fontenay" of soms de kapel van de doden genoemd. De datum van de bouw staat op het schot dat de ingang afsluit. Onder de ramen gebeeldhouwde raven met hoofden van engelen.
- XVII. Deze 15e eeuwse kapel, genoemd naar "Ste. Catherine" en daarna naar "St. André" bevat een rijk gedecoreerde waterbak, staande op een groot console versierd met druiven en een afbeelding van St. Francois-Xavier (1552). De lichamen van twee bisschoppen uit de 15e eeuw liggen hier begraven.
- XVIII. Kapel uit de 15e eeuw, "La Bonne Nouvelle" (de Blijde Boodschap; het Evangelie) en "l'Annonciation" (Maria Boodschap; (R.K.)herdenking van de boodschap van de engel Gabriël aan Maria, dat zij Moeder Gods zal worden, naar het Evangelie volgens Lucas 1:28. Dit wordt gevierd op 25 maart).
In de kapel bevindt zich een beeld van de heilige pastoor van Ars; de sokkel waar het beeld op staat illustreert de geboorte van Jezus, de aanbidding door de drie Wijzen en de moordpartij op de onschuldige baby's. Slechts enkele delen zijn herkenbaar gebleven; een kasteel, een windmolen enz.
In deze kapel staat ook een biechtstoel, een meesterstuk dat doet denken aan gelijksoortig werk uit Engeland.
- XIX. 15e eeuwse kapel, "St. Sébastien" en daarna "des Miges", de familienaam van een weldoener. Doordat St. Sébastien werd aanbeden in tijden van ziektes, epidemieën en catastrofes is deze kapel gedurende vier eeuwen goed bezocht.
Hier vindt u nog een fijn gedecoreerd altaar en een (beschadigd) waterbekken uit de 15e eeuw.
In deze kapel hangt een Christusbeeld dat voor het bombardement nog boven het marmeren hoofdaltaar hing. Het beeld heeft een onorthodoxe houding, een verrassend kledingstuk van linnen en ook de positie van de spijkers is traditioneel fout.
- XX. Deze 14^e eeuwse kapel is direct onder de 'toren van Boyer' geplaatst. Dit is de plaats van de kleine apsis en toren van de romaanse kerk uit de 11^e eeuw. De kapel is opgedragen aan "St. Martin".
U vindt hier een afbeelding van Christus aan het kruis, omgeven door St. Jean, St. Martin, St. Cyr.

Als u vanaf deze plaats omhoog kijkt ziet u, aan de zuidzijde van het transept, 5 ramen van de Algerijnse kunstenaar Jean Michel Alberola.

Ze zijn geïnspireerd op de Apocalyps ofwel de Openbaring van Johannes.

Alberola heeft zich, als kunstenaar, verdiept in de Apocalyps; hij baseert zich bij zijn afbeeldingen niet alleen op de tekst, maar richt zich vooral op de beeldtraditie door de eeuwen heen. Daarnaast waakt hij er voor om niet in illustraties te vervallen. Hij beoogt een waar kunstwerk en doet een poging om glas-in-lood weer tot een volwaardige kunstdak te maken. In het boek

Deze vijf ramen zijn geïnspireerd op een romaans raam uit de Sankt-Kunibert kerk in Keulen. Dat raam stelt de boom van Jesse/Isaï voor waarbij uit de zij van Isaï, vader van David, een boom ontspruit die de stamboom van Christus vormt (Jesaja 11;1).

Raam 22

In dit raam is de kleur oranje, de blauwe T(au) en het cijfer 144.000 dominant aanwezig.

De Tau is de laatste letter van het Hebreeuwse alfabet en in de Apocalyps het symbool voor het kruis dat dienaren van God, dragen. Onder in het venster zijn die dienaren afgebeeld. In het boek Apocalyps is hun aantal 144.000, een cijfer dat symbool staat voor het totaal van het volk van God. (12 is het getal van de perfectie, 1000 dat van de volledigheid).

(Apocalyps 7,3-4). 'Breng geen schade toe aan land of zee of aan de bomen voordat wij de dienstknechten van onze God met het zegel op hun voorhoofd getekend hebben.' Daarop vernam ik het aantal getekenden: honderdvierenveertigduizend uit alle stammen van de Israëlieten.'

Het getal 144000 (het getal van de uitverkorenen) loopt in een schaduw uit naar 666 (het getal van het beest).

Raam 112

In dit raam wordt de schrijver van het boek Apocalyps, Johannes, getoond. Zijn hand reikt naar het witte vlak; wit symboliseert in de Bijbel de kleur van de goddelijke wereld.

Johannes ontvangt de openbaring voor het volk van God. Openbaring, is het eerste woord van het boek Apocalyps.

Centraal in dit raam staat de openbaring van Jezus Christus. De gele balk leidt ons naar het Licht. Een engel wijst op de open hemeldeur

Ap.4,1 Daarna had ik een visioen: ik zag een deur in de hemel die openstond, en de stem, luid als een trompet, die ik al eerder tot mij had horen spreken, riep: 'Kom hier omhoog, dan zal Ik u tonen wat hierna gebeuren moet!'

Ap.1,13;1,16 en tussen de kandelaars iemand als een Mensenzoon, gekleed in een gewaad dat tot de voeten reikte, en met een gouden gordel om zijn borst. In zijn rechterhand had Hij zeven sterren, uit zijn mond kwam een scherp, tweesnijdend zwaard, en zijn gelaat schitterde als de zon in haar kracht.

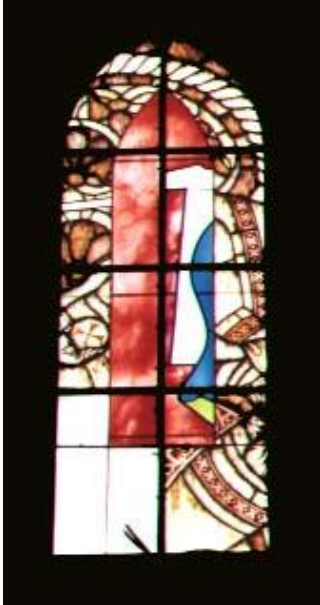

Raam 113; christus en de troon van licht

Als toppunt van de piramide van vijf ramen; de opgestane Christus, zoals onthult door Johannes in Apocalyps 1;18; *'Toen ik Hem zag, viel ik als dood voor zijn voeten. Maar Hij legde zijn rechterhand op mij en zei: 'Wees niet bang. Ik ben het, de eerste en de laatste, de levende. Ik was dood, en zie, Ik leef tot in alle eeuwigheid, en Ik heb de sleutels van de dood en het dodenrijk.*

Ap.4,1 Daarna had ik een visioen: ik zag een deur in de hemel die openstond, en de stem, luid als een trompet, die ik al eerder tot mij had horen spreken, riep: 'Kom hier omhoog, dan zal Ik u tonen wat hierna gebeuren moet!'

Ap.7,13-14 Toen richtte zich een van de oudsten tot mij en zei: 'Wie zijn dat in die witte kleren en waar komen zij vandaan?' Ik antwoordde hem: 'Heer, dat weet ú.' Toen zei hij: 'Dat zijn degenen die uit de grote verdrukking komen, die hun kleren hebben wit gewassen in het (rode) bloed van het lam.

Raam 23

Midden tussen ineengestrengelde krullen (ontsprongen aan de romaanse kunst), een bloedrood raam, een witte robe en een perkament blauw als de lucht. Zaken die genoemd worden in Ap.7,9 en 14:

‘Daarna zag ik een grote menigte, die niemand tellen kon, uit alle rassen en stammen en volken en talen. Zij stonden voor de troon en voor het lam, in witte kleren en met palmtakken in de hand’. Ik antwoordde hem: ‘Heer, dat weet ú.’ Toen zei hij: ‘Dat zijn degenen die uit de grote verdrukking komen, die hun kleren hebben wit gewassen in het bloed van het lam.’

Links in het venster is een brood zichtbaar, gemarkeerd met een kruis; levensbrood dat verzadigt zoals in Ap.7,16 *Zij zullen nooit meer honger of dorst lijden, geen zonnesteek of woestijngloed zal hen treffen,*

De ineengestrengelde krullen lijken ook wel op een boekrol.

Ap.5,1 Toen zag ik in de rechterhand van Hem die op de troon zetelt een boekrol, vanbinnen en vanbuiten beschreven, en verzegeld met zeven zegels.

Raam 114

Christus met wereldbol

Een perkament ontrolt, het boek van de Apocalyps.

Ap.7,1 ‘Daarna zag ik vier engelen op de vier hoeken van de aarde staan, die de vier winden van de aarde in bedwang hielden, zodat er geen wind zou waaien over land of zee of door enig geboomte.’

Ap.7,3 ‘Breng geen shade toe aan land of zee of aan de bomen voordat wij de dienstknechten van onze God met het zegel op hun voorhoofd getekend hebben.’

De geredden, die onderin dit raam en het volgende, zijn te vinden, zijn talloos.

In het raam heeft de kunstenaar een gaatje gemaakt waardoor de zon om 12.00 uur 's middags de schijnt en datum aangeeft op de meridiaan.

Links het raam uit de kerk van Sankt-Kunibert in Keulen, waarvan ‘resten’ terug zijn te vinden in bv. raam 23 en 116; rechts een reproductie van een raam uit de abdij van Aubazine, dat model heeft gestaan voor de versiering in oa raam 22.

Aan de westzijde twee ramen die de vervulling van de belofte (uit de Apocalyps) weergeven.

Het zijn bijna symmetrische vensters die de schrijver van het boek Apocalyps, de evangelist Johannes, laten zien. Aan de linkerkant vervaagd zijn beeltenis als een soort van antwoord op het bevel dat hij krijgt in zijn visioen: *Ap.1,10-11 Ik raakte in geestvervoering op de dag van de Heer, en ik hoorde achter mij een stem, luid als een trompet, die riep: 'Schrijf wat u ziet op in een boek, ...*

In beide vensters strekt Johannes de handen uit naar een scharlaken-rode ruimte waarin het profiel van Babylon is te zien: *Ap. 18,16 'Wee, wee de grote stad, die gekleed was in fijn linnen, purper en scharlaken, en getooid met goud en juwelen en parels!'*

Als tegenwicht tegen het rood, overheerst in het midden het grijs en wit; wit neemt een grote ruimte in omdat deze kleur, in de Apocalyps, wordt gebruikt in relatie tot de overwinning van Christus op de dood. De twee vensters staan dicht naast elkaar, als de schalen van een weegschaal, de weegschaal van het laatste oordeel.

Ap. 6,5-6 Toen het lam het derde zegel verbrak, hoorde ik het derde dier roepen: 'Kom!' Ik zag een zwart paard verschijnen, en hij die erop zat hield een weegschaal in de hand. Ik hoorde tussen de vier dieren vandaan iets dat klonk als een stem, die zei: 'Een maat tarwe voor een denarie en drie maten gerst voor een denarie, maar doe geen schade aan olijfboom en wijnstok.'

Ap. 11,1 Daarna werd mij als meetstok een rietstengel gegeven, met de woorden: 'Sta op en meet de tempel van God en het altaar, en tel hen die daar aanbidden.'

Achter u, in de richting van de kathedraal kijkend, nog een venster van Alberola.

De reproductie aan de rechterzijde is afkomstig van een 19e eeuwse raam uit de abdij van Heiligenkreuz in Oostenrijk.

Ten zuiden van het transept, naast een kleine deur, is een open draaitrap uit de Renaissance. De trap leidde, tot de opening van 'Rue de l'abbé Boutillier', naar de gebouwen van het kapittel.

Het beeld is van St. Michael, die de duivel overmeestert.

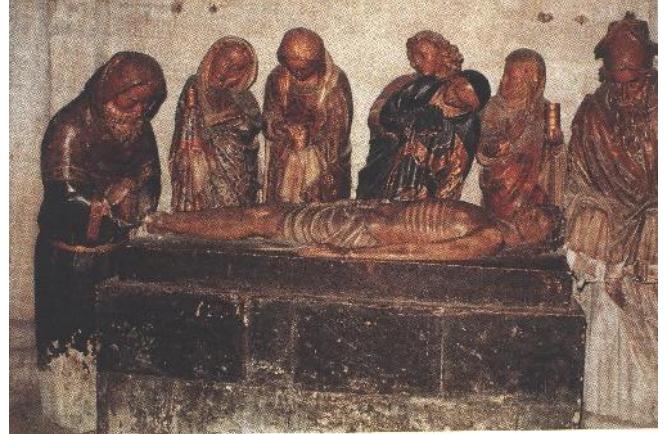

Als u iets verder doorloopt staat u voor de trap naar de crypte.

De **crypte** ligt ongeveer 2 meter onder de vloer en bestaat uit drie gewelfde ruimten, gesteund door pilaren.

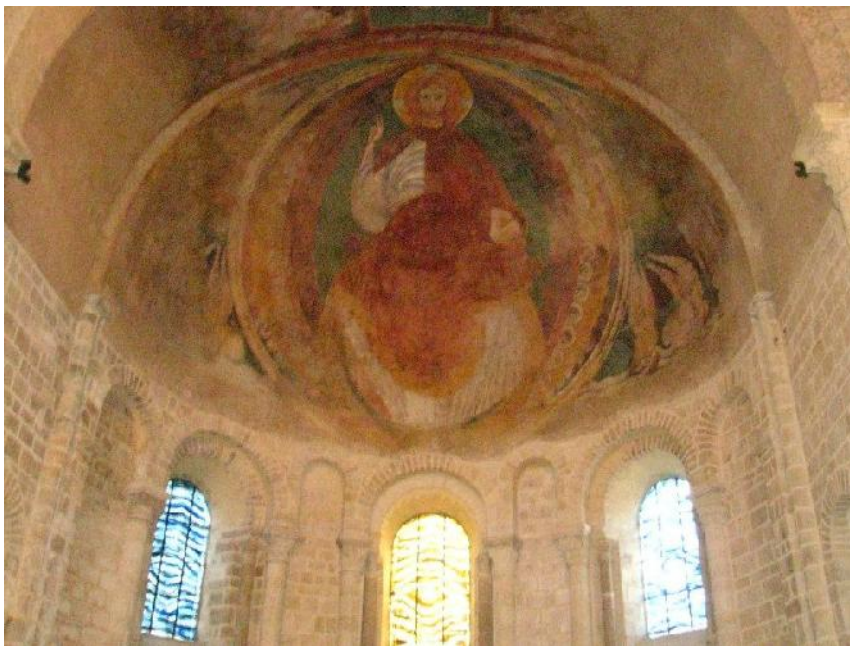
In de romaanse crypte is een beeldhouwwerk te zien van veelkleurig steen, bestaande uit een onmachtige Maria staande gehouden door Johannes, drie vrouwen met rijk gedecoreerde kleding, Josef van Arimathea en Nicodemus die het lichaam van Christus neerleggen.

De crypte is niet altijd geopend.

De drie ramen in de crypte zijn van Gottfried Honniger.

In drie basiskleuren toont hij een halve cirkel, een halve vierhoek en een halve driehoek; de basisvormen van een virtuele wereld. De virtuele wereld ziet hij als een mogelijke wereld, een wereld in ontwikkeling.

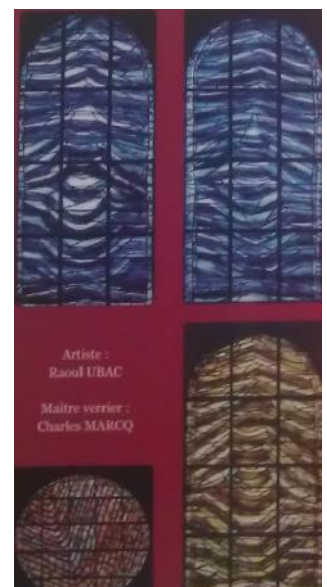

Boven de crypte, een fresco uit de 12^e eeuw van triomferende Christus, na de wederopstanding, omgeven door de vier troondieren.

De ramen daaronder zijn ontworpen door de Belgische kunstenaar Raoul Ubac en geïnstalleerd tussen 1977 en 1983. Dit zijn de eerste ramen die zijn geïnstalleerd. In sobere 'uitgeklede' stijl.

Ubac houdt van de aard van de kindertijd en hier, liet hij zich inspireren door de rondingen van de groeven van de geploegde aarde. We kunnen hierbij denken aan de parabel die Jezus verteld over de zaaier die uitgaat om te zaaien. Anderen prefereren hier de 4 elementen van de schepping in te zien; de lucht, de aarde, het water en het vuur, waarover de Christus heerst.

De ramen zijn een abstracte weergave van de vier elementen en paradijsstromen.

Vanaf deze plaats, achter in de kathedraal vallen twee dingen op; eerst de leegte, verlatenheid bijna en de helderheid van het licht dat binnenvalt.

Als dat is ingewerkt valt op dat de kathedraal 2 apsissen heeft die tegen elkaar aanliggen, maar allebei een eigen stijl hebben.

Het gevoel van leegte ontstaat door de grootte; 101 meter lang en 23 meter hoog, maar zeker ook door het afwezig zijn van alles wat men verwacht te zien in een kathedraal. Het licht wordt veroorzaakt door de afwezigheid van glas-in-lood ramen. De ramen laten het licht 'ongezuiverd' door; hemels Licht moest, volgens gotische symboliek, ongestoord binnenkomen en schijnen over gebed en gezang.

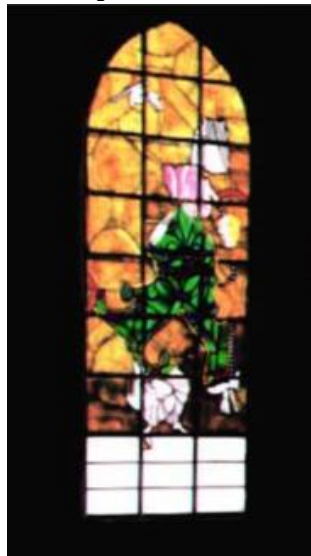
De paar glas-in-lood ramen die er waren, zijn bij het bombardement in 1944 gesneuveld.

Twee apsissen is vreemd voor een Franse kerk, maar niet voor Europa (en met name Duitsland).

De bouwers van de kathedraal hebben rekening gehouden met de restanten van de eerdere kathedraal (apsis en transept in het westen, de resten van de doopruimte en van de oorspronkelijke kerk) en deze in hun nieuwe kathedraal met gotische stijl, opgenomen.

De kathedraal staat noordoost gericht (in tegenstelling tot bv. de kerken in Nederland die (meestal) oost-west gericht zijn), exact in een hoek van 60 graden vanaf het noorden en gericht op de plaats waar, in Nevers, de zon opkomt op 21 juni, het begin van de zomer.

Aan de oostzijde van het transept, aan de andere kant van de crypte, twee ramen die de chaos in de wereld (volgens de Apocalyps) laten zien.

Linker raam: **De Maagd van de Apocalyps** (volgens Johannes in zijn Apocalyps 12;1) een vrouw, omkleed met de zon, de maan onder haar voeten en op haar hoofd een kroon van twaalf sterren.

Ap.12,1;12,4-5 Een groot teken verscheen aan de hemel: een vrouw, omkleed met de zon, de maan onder haar voeten en op haar hoofd een kroon van twaalf sterren. Zijn staart vaagde een derde deel van de sterren aan de hemel weg en wierp ze op de aarde.

De draak stond vóór de vrouw die zou baren, om haar kind te verslinden zodra zij het gebaard had. Zij baarde een kind, een zoon, die alle volken zal weiden met een ijzeren staf. Haar kind werd ijlings weggevoerd naar God en zijn troon.

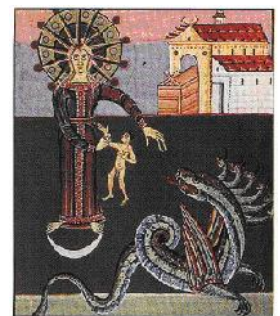
In het rechter raam: **Een franse lelie**; maar deze staat niet in verband met de Apocalyps. Volgens een mystieke interpretatie uit de 11^e eeuw duidt de lelie op Christus. Hij herstelt de zuiverheid van het leven, beloofd onsterfelijkheid en weerzien.

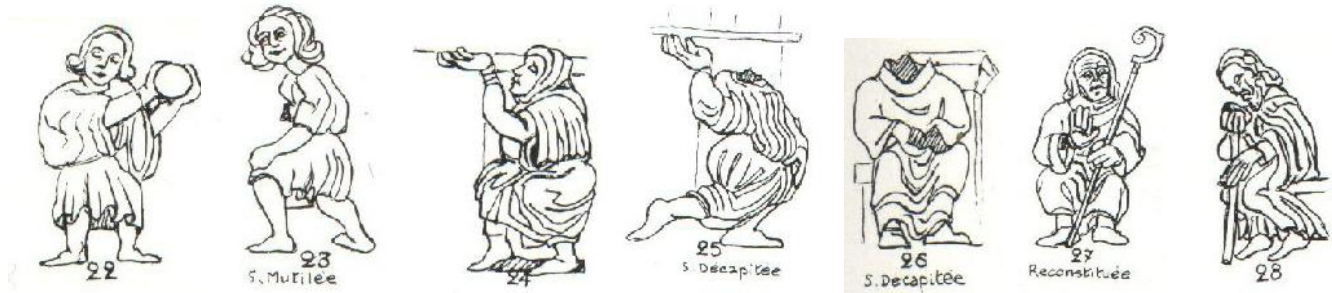
Langs de rand van het raam; een arm, een been, een hoofd, voeten.....

Volgens Alberola is het, na Auschwitz, niet meer mogelijk de mens als (ge)heel af te beelden. Het is Christus die deze eenheid maakt.

De apostel Paulus schrijft in zijn 1e brief aan de inwoners van Korinthe (1Kor.12,12): *Ons lichaam met zijn vele delen vormt één geheel, en alle lichaamsdelen, hoe vele ook, zijn samen één lichaam; zo is het ook met Christus.*

Alberola haalde inspiratie; voor het linkerraam uit de Apocalyps van Bamberg, fol.29: de vrouw en de draak en voor het rechterraam uit de bijbel van Roda, fol.103, visioen tussen de kandelaars. Bij Alberola ligt het accent op de (gele) abstracten uit het raam van Bonlieu; het blanke deel van het raam onderin maakt inbreuk op het geheel. Het deel van Johannes is genomen uit de bijbel van Roda, visioen tussen de kandelaars.

De tekst van plaquette 23 over dit venster raadt aan het raam te bekijken bij een ondergaande zon waardoor het raam volledig wordt verlicht en dan het onderstaande lied (Couronnée d'étoiles (V44-58) van Arnaud Dumond) als gebed zeggen: (Het lied wordt speciaal gezongen met Maria Hemelvaart.)

Nous te saluons,
Ô toi notre Dame
Marie, Vierge Sainte que drape le soleil
Couronnée d'étoiles, la lune est sous tes pas
En toi nous est donnée
L'aurore du Salut

Wij groeten u
O gij Onze vrouwe Maria,
Heilige Maagd die de zon drapeert
gekroond met sterren, de maan is onder je voeten
u die de dageraad van de zaligheid is
aan ons gegeven

Merkwaardig in het geheel van de ramen is dat de vrouw en het kind de enige figuren zijn die in hun geheel worden weergegeven. De figuur van de vrouw met het kind op haar schoot ontleende Alberola aan de 12e-eeuwse muurschildering in het portaal van de oude abdijkerk van Saint-Savin-sur-Gartempe. Haar opvallende kroon van zon en sterren en de maansikkel onder haar voeten zijn een vrij citaat uit een miniatuur in de Bamberger Apocalyps van ca.1020. De 'grote, vuurrode draak met zeven koppen en tien horens' (Ap.12,3) is eerder een slang die zich over een groot deel van het raam kronkelt en daardoor doet denken aan de staart waarmee de draak in de tekst 'een derde van de sterren van de hemel sleept en op de aarde smijt'. In de gedaante van de slang wijst de draak van de Apocalyps nog directer terug naar de slang van de zondeval. In de beeldtraditie wordt de vrouw van de Apocalyps met haar bedreigde kind als beeld van Maria en Jezus gezien.

Het is interessant Alberola's voorstelling te vergelijken met Onze Lieve Vrouw Onbevlekt Ontvangen, die aan Bernadette verscheen en op het raam in de Mariakapel (rechts van u) te zien is.

Bijzonder is ook de uitvoering van het gewaad van de vrouw.

Met gebruik van etstechniek op plaqué of opgelegd glas, dat hier uit een blanke en een gele laag bestaat, werd een ragfijn 'kantwerk' verkregen dat de uitstraling van de apocalyptische vrouw zelfs sterker maakt dan via de symbolen van zon, maan en sterren.

In het romaans transept aan de noordzijde, nog eens vier ramen geïnspireerd op de Apocalyps en wel op het 'Liber Floridus' uit de 12^e eeuw, geschreven door Lambert (kanunnik van Sint-Omaars).

Maar we zien er ook een deel van een afbeelding uit de Apocalyps van Bamberg, fol.3, visioen tussen de kandelaars.

Bovenin het raam de hand van God, die tevoorschijn komt uit de wolken, symbool van zijn soevereine kracht. God zet alles op zijn plaats; omvergeworpen architectuur, een ronde steen en daarachter een omlaag schietende figuur met handen en voeten. Dat moet de engel zijn uit Apocalyps 18,21: *‘een sterke engel die een steen zo groot als een molensteen opnam en in zee smiet, met de woorden “zo zal ook Babylon, die grote stad worden weggeslingerd en voorgoed verdwijnen”.*’

Maar tegelijk is er de tegenbeweging. Een tempel die links in het raam wordt omgegooid, staat rechts weer overeind. Daarom zien sommigen in dit raam niet alleen de verwoesting van Babylon, maar ook het verschijnen van het Nieuwe Jeruzalem.

Degens, kandelaars, een hand die een boek aanreikt om te eten; het zijn beelden afkomstig uit de Apocalyps.

De overwinning van de Messias op de kracht van het kwaad; het centrale thema van de Apocalyps wordt aangeroerd door de woorden: *Ap.19,15 Uit zijn mond komt een scherp zwaard waarmee hij de volken zal slaan, en hij zal hen met een ijzeren herdersstaf hoeden.*

De auteur van Apocalyps gebruikt een beeld van Ezechiël die zegt: Waarlijk, het Woord van God is voedsel voor de mens.

Ezech.3,1-3 De stem zei tegen mij: ‘Mensenkind, eet op wat je wordt voorgehouden; eet deze rol op en ga naar de Israëlieten om te profeteren.’ Ik opende mijn mond en kreeg de boekrol te eten, en de stem zei: ‘Mensenkind, vul je maag en je buik met deze rol, die ik je geef.’ Ik at de rol op; hij was zo zoet als honing.

Ap.1,12 Ik keerde mij om, om te zien wie mij had aangesproken. En toen ik mij omkeerde, zag ik zeven gouden kandelaars,

Hier, zeven pijlen (onderin het raam), beelden van de zeven bazuinen uit de Apocalyps. *Ap.11,15 Toen blies de zevende engel op zijn bazuin. In de hemel klonken luide stemmen, die zeiden: ‘Nu begint de heerschappij van onze Heer over de wereld, en die van zijn Messias. Hij zal heersen tot in eeuwigheid.’*

Twee blauwe silhouetten, raadselachtige figuren, doen denken aan de twee getuigen, genoemd in *Ap.11,3 Ik zal mijn twee getuigen opdracht geven om te profeteren.*

Gedurende twaalfhonderdzig dagen zullen ze dat doen, gehuld in een boetekleed.

In het midden van het raam, twee witte voeten die lijken te getuigen van de verering die exclusief voor God is bedoeld. Voeten zijn in de Bijbel het symbool voor autoriteit of kracht.

Ap.19,10 Ik wierp me aan zijn voeten neer om hem te aanbidden, maar hij zei: ‘Doe dat niet! Ik ben een dienaar zoals jij en zoals je broeders en zusters die van Jezus getuigen. Je moet God aanbidden.’

Vertaald naar het Nieuwe Testament zouden de twee figuren ook kunnen staan voor Johannes, ziener van Patmos, en één van de oudsten die hem geruststelt met de mededeling dat het lam waardig is bevonden het boek met de zeven zegels te openen. Zeven omhoog wijzende pijlen symboliseren de zeven geesten van God.

In het midden Christus als oordelaar bij het Laatste Oordeel. *Ap.22,12 ‘Ik kom spoedig, en heb het loon bij me om iedereen te belonen naar zijn daden.*

Ap.20,11 Toen zag ik een grote, witte troon, en Hem die daarop zetelde. De aarde en de hemel vluchtten weg van zijn aanschijn en hun plaats werd niet meer gevonden.

De paarden zijn die van de vier ruiters van de Apocalyps die de plagen aankondigen die zorgen voor de overwinning van de verrezen Christus.

Ap.6,4-5 Er kwam een ander paard tevoorschijn, het was vuurrood. Aan hem die erop zat werd macht gegeven om de vrede weg te nemen van de aarde, zodat men elkaar zou uitmoorden, en hem werd een groot zwaard gegeven. Toen het lam het derde zegel verbrak, hoorde ik het derde dier roepen: ‘Kom!’ Ik zag een zwart paard verschijnen, en hij die erop zat hield een weegschaal in de hand.

- I. Deze kapel is toegevoegd in de 15^e eeuw en heeft een dubbele ingang.
De kapel is opgedragen aan “Notre Dame de Lourdes”.

Beide ramen laten Bernadette Soubirous zien als kind in Lourdes en in Nevers (vernieuwd in 1991).

Het schilderij (uit de 19^e eeuw) toont de instelling van de ‘orde van de Onbevleete Ontvangenis’ in 1619 door Charles de Gonzaga, graaf van Nevers.

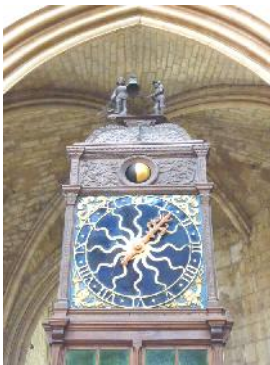
- II. Een romaanse kapel uit de 11^e eeuw, die conform de tijd voorschreef, is georiënteerd op het oosten. Het is de noordelijke apsis van de kerk van Atton (1^e kerk uit 908) en heeft een

vierkant torendak. In deze kapel staat de doopvont. De nis (links) die werd gebruikt om het tabernakel in te zetten, stamt uit de 15^e eeuw.

- III. Kapellen III t/m V hebben dezelfde structuur, III en IV hebben meer gekleurde afbeeldingen die de moeite waard zijn.
Kapel III is 14^e eeuw en genoemd “Sacre Coeur”, het heeft een altaar met een reliëf, geïnspireerd op het Laatste Avondmaal van Leonardo da Vinci.

- IV. Kapel IV is 15^e eeuw en opgedragen aan Ste. Claire.

- V. Deze kapel is ook uit de 15^e eeuw en opgedragen aan Ste. Solange, patroonheilige van de ‘provincie’ Berry. Het reliëf op het waterbekken is de moeite waard, zoals ook de schildering van de kruisiging.

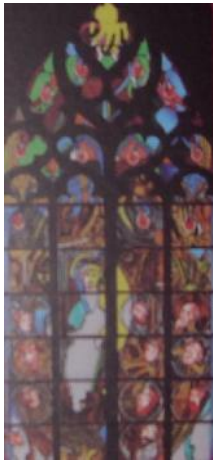

Als u, vanaf deze positie naar de rechterkant van het middenschip kijkt, ziet de immense klok (16^e eeuw) en het spreekgestoelte (19^e eeuw).

- VI. Nog een 15^e eeuwse kapel, genoemd “Passiekapel” of de “kapel van St. Francois”, bevat een mooie wijwatervont en een Pieta (een afbeelding of uitbeelding van de dode Christus vergezeld door Maria of engelen). Tussen kapel VI en VII, de toegangsdeuren van de noordelijke ingang van de kathedraal, ook wel genoemd “du Doyenné”, “du Cloître” of “la Crucifixion”, respectievelijk “het dekenaat”, “het klooster” of “de kruisiging”.

VII. “Chapelle de Notre-Dame la Blanche” of “l’Assomption” (Maria Hemelvaart) of “Ste. Claude”, stamt uit de 15e eeuw en is aangeboden door de ‘heren van Armes’. De decoraties uit deze kapel die stammen uit 1444 voorstellende ‘de dood, Hemelvaart en kroning van Maria’, liggen nu in de vloer van de crypte.

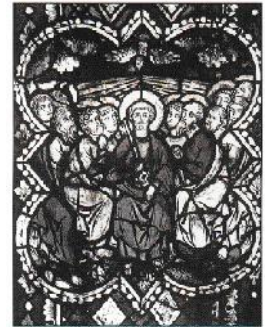

Door de nieuw aangebrachte ramen, is deze kapel nu opgedragen aan het feest van Pinksteren.

Met Pinksteren viert de katholieke kerk de gave van de Heilige Geest over de twaalf apostelen.

In een kleurrijk venster zien we, bovenin, 11 vuurtongen als symbool van de Heilige Geest. Petrus heeft een centrale plaats en is omgeven door elf aureolen.

Maar waar is de twaalfde vuurtong? In het volgende venster, zien we de doop van Christus. En alsof de kunstenaar ons uitnodigt om de band te leggen tussen de aanwezigheid van

de Heilige Geest tijdens de doop en Pinksteren, vinden we hier de 12^e vuurtong.

In het ontwerp is een raam te herkennen uit de kathedraal van Ratisbonne (Grodecki, Brissac 1984), uit het begin van de 14^e eeuw.

Bij kapel VII vindt u, op de vloer, de omtrek van de onderliggende **doopruimte**.

In 1947 zijn de resten ontdekt van een 4 meter lager gelegen heiligdom. Tot dan toe was er nergens iets bekend over deze ruimte.

Er wordt van uit gegaan dat het gaat om een vroeg christelijke ruimte, van 14 x 16,6 meter.

De ruimte heeft de vorm van een Grieks kruis (alle zijden even lang), met in het midden een achtkant, een vorm die bekend is van andere doopruimten en kerken, en is geïnspireerd op “la Rose Mystique”, de mystieke roos als symbool voor de Maagd Maria.

In het midden van de roos, als bloemknop, een rond waterbassin.

Het waterdrainagesysteem is nog steeds aanwezig; hoewel de efficiency daarvan twijfelachtig is.

Het waterbassin was gemaakt van hout en steen en ingesloten door een achtkant dat was afgedekt met een koepel met mozaïek van glas.

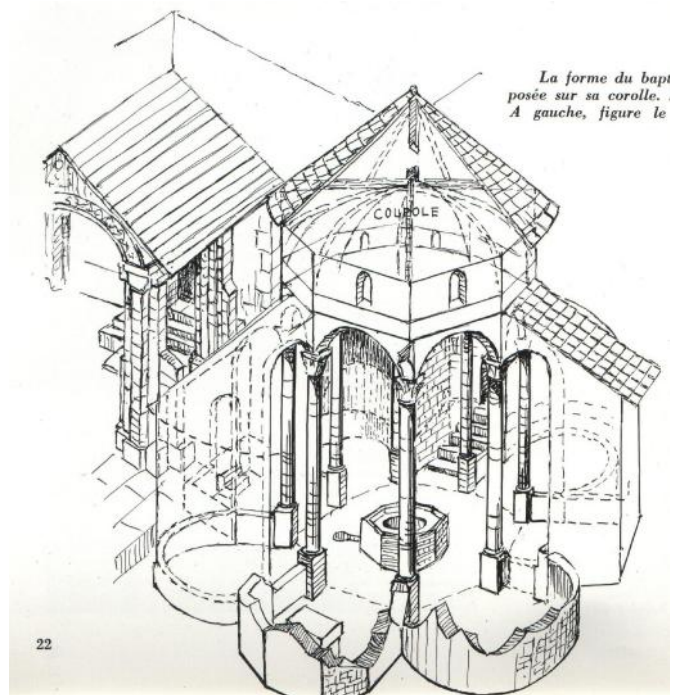
De koepel stond op 8 kolommen, die elk een andere kleur hadden.

In één van de ‘rozenbladen’ was de zetel van de bisschop; deze ligt nu onder het pad dat leidt naar de uitgraving.

De doopruimte werd slechts twee keer per jaar gebruikt, op paasnacht en met Pinksteren; de bisschop zelf voerde het ceremonieel uit. Ondanks de lage frequentie van gebruik leverde het drainagesysteem toen al problemen op gezien het feit dat de vloer en het waterreservoir verschillende keren is verhoogd.

De trap in de noordwestelijke ruimte leidde naar een kleine ruimte waar de dopelingen moesten wachten op de ceremonie.

De doopruimte is niet altijd open voor publiek.

VIII. “Chapelle de Ste. Anne, St. Julien” stamt uit de 15^e eeuw en wordt ook wel de “prinsenkapel” genoemd. Voor het bombardement van 1944 was hier een retabel (een wand van schilder- of beeldhouwwerk tegen de muur boven een altaar) uit 1485 over het leven van St. Jean Baptiste (Johannes de doper). In deze kapel bevindt zich de trap naar de (onderliggende) doopruimte.

Het venster van Alberola laat de doop van Christus zien.

In de eerste instantie is het verrassend; de overwegend grijsblauwe kleur van het venster en de aanwezigheid van een Jakobsschelp, symbool van de doop. Het water geeft vorm aan de schelp.

Water is leven, overlopend leven, overvloedig, hier opnieuw doopwater dat overvloedig wordt vergoten. Het water stroomt over het hele venster, tussen twee handen, handen van Johannes de Doper, die de taak heeft gekregen zijn neef Jezus te dopen.

IX. Kapel uit laat 14^e eeuw, genoemd naar “St. Marcel en St. Symphorien”.

We staan voor een smalle glazen wand die een beroemde episode uit het Bijbelboek Exodus vermeldt; waar Mozes een weg ‘opent’ door de zee. De doortocht door de Rode Zee laat het Joodse volk ontsnappen aan de slavernij van de Egyptenaren en is symbool voor de Christelijke doop.

Drie lange witte banen symboliseren de zee. In het midden, in goudgeel, de staf en de hand van Mozes.

Volgens de Bijbel is het de hand van Mozes die het water scheidt: *Ex.13,21-22 Toen strekte Mozes zijn hand uit over de zee en de heer liet die hele nacht door een sterke oostenwind de zee terugwijken. Hij maakte van de zee droog land en de wateren splitsten. Zo trokken de Israëlieten over de droge bodem de zee door, terwijl de wateren links en rechts van hen een wand vormden.*

Jolanda van Bourgondië (1247-1280), gravin van Nevers, werd in 1256 uitgehuwelijkt aan Jan Tristan, een zoon van koning Lodewijk IX van Frankrijk.

In 1272, na de dood van Jan Tristan, trouwt zij met Robrecht III van Bethune (en Dampierre), graaf van Vlaanderen. Robert had al een zoon, Charles, en samen met Jolanda krijgt hij nog vijf kinderen.

Volgens sommige bronnen wurgde Robrecht haar, omdat zij Charles, het zoontje uit zijn eerste huwelijk, vergiftigd zou hebben.

Zij is begraven in het klooster van de Cordeliers, een Franciscaner orde die in Nevers actief was tussen 1270 en 1280. Aan het eind van de 16e eeuw worden de Cordeliers vervangen door de Récollets (ook een Franciscaner orde). Een tekst uit 1649 noemt ‘de schitterende graftombe van gravin Jolanda; mooi zwart marmer met de beeltenis van de slapende gravin.’”

In 1879, tijdens werkzaamheden aan het plein ‘Place des reines de Pologne’ in Nevers (de huidige parkeerplaats nabij het Palace Ducal), op de plaats van de oude kerk van de Récollets, zijn brokstukken van de tombe gevonden die waren gebruikt om een raam dicht te metselen.

Nadat de tombe is bewaard in het museum Porte du Croux, is deze in 1998 in de kathedraal neergezet en gerestaureerd; daarbij werd veelkleurige goudbrokaat in het ontwerp teruggevonden.

Gotisch koor

In de kapellen van het gotische koor kan men het bondgenootschap herkennen tussen God en de mensen sinds de creatie;

- uit het Oude Testament zien we Abraham, Noach en Mozes;
- uit het Nieuwe Testament de vier evangelisten.
- Maria, de nieuwe Eva en symbool voor de Kerk heeft een centrale plaats met de geboorte van Jezus (Visitatie, Annonciatie, geboorte en presentatie in de tempel).

De herinnering aan het mysterie van haar onbevleetheid (de struik die brandt zonder te verbranden).

In ‘de kroning van de Maagd’ komen alle andere kapellen samen; ‘de ark van Noach’, is een voorafbeelding van het schip Kerk dat de mensheid redt; het kondigt ‘de constructie van de Kerk’ aan zoals ‘het offer van Isaac’, het offer van Christus aankondigt.

De laatste vier kapellen zijn door Mgr. Deniau, bisschop van Nevers sinds 1999, gewijd aan het sacrament van de doop; de doop van Christus, Pinksteren, doorgang door de Rode Zee en de ark van Noach.

- X. Eind 14^e eeuwse kapel, opgedragen aan “St. Nicolas, St. Eloi, St. Firmin en St. Antoine (Antonius de kluizenaar)”. U vindt hier twee koorbanken die gespaard zijn gebleven bij het bombardement. We zien hier twee ramen: het linkse toont de Schepping (van hemel en aarde), het rechtse de schepping en groei van de Kerk.

De Schepping

Het oog wordt aanvankelijk eerst naar links getrokken, naar de magnifieke dierenafbeeldingen aan de bodem van het linker venster. De inspiratie is opgedaan uit het verhaal van de Schepping uit het Bijbelboek Genesis.

Gen.1,26 En God zei: ‘Nu gaan Wij de mens maken, als beeld van Ons, op Ons gelijkend; hij zal heersen over de vissen van de zee, over de vogels van de lucht, over de tamme dieren, over alle wilde beesten en over al het gedierte dat over de grond kruipt.’

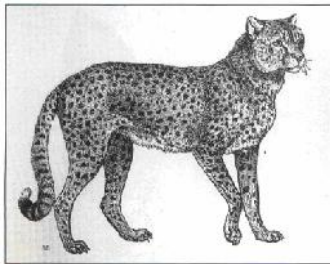
En God zei: ‘Er moeten lichten zijn aan het hemelgewelf, die de dag van de nacht zullen scheiden; zij moeten als tekens dienen, voor zowel de feesten als voor de dagen en de jaren, en als lampen aan het hemelgewelf om de aarde te verlichten.’ Zo gebeurde het. En God zag dat het goed was.

De goudgeel verlichte rand refereert naar die passage uit de Bijbel; daarnaast zijn door de kunstenaar uitgebeeld; beesten, kleine dieren, en wilde dieren; al naar hun aard.

Aan ons om ze te benoemen; vogels, vissen, olifant, giraffe

Maar, waar is de mens? Het hoogtepunt van de Schepping, beeld en gelijkenis van God volgens dezelfde tekst uit de Bijbel?

De kunstenaar heeft, met grote nauwkeurigheid, gekozen om Christus te presenteren met als uitgangspunt een raam uit de 13^e eeuw (linksboven in het raam). Want Christus is zeker de perfecte afbeelding van de mens, Hij is de volmaakte mens.

De jachtluipaard is afkomstig van een 19^e eeuwse afbeelding.

Alle ramen zijn eerst in een kartonnen maquette van 1/20^e van de ware grootte gemaakt, zodat Alberola aanwijzingen kon geven en creëren. De maquettes waren gesimplificeerd en de dieren waren slechts aangetekend als wit vlak.

Het dier hier is afkomstig uit een verzameling gravures uit de 19e eeuw, gemaakt in glas door Duchemin en in het raam geplaatst met openlating van witte vlakken, waardoor het dier lijkt te zijn verschoven. Doordat de ‘echte’ dieren in het grijs zijn afgebeeld, lijkt het op een twee keer beschreven bladzijde; alsof er twee verhalen worden verteld; één in het nu en één in beweging, er is besef van tijd en dus van eeuwigheid.

De schepping en ontstaan van de Kerk

In het rechter raam, de Kerk, onophoudelijk in opbouw, hetgeen gesymboliseerd wordt door een verzameling stenen en een weelderigheid van bladeren, dezelfde als in het linkerraam.

De kleur (vleeskleur) van de stenen (die we ook vinden in het raam van Adam en Eva) vind zijn basis in de *Bijbeltekst (1^e brief van Petrus 2,5) Laat u als levende stenen opbouwen tot een geestelijke tempel, tot een heilig priesterschap dat geestelijke offers opdraagt, die welgevallig zijn aan God door Jezus Christus.*

Twee handen ondersteunen een boek, het zijn de woorden van God, woorden die de Kerk bijeenbrengt. Het geheel is neergezet op een solide pijler, als beeld van de solide fundatie van de Kerk.

XI. Deze kapel is, net als kapel XII en XIII, gebouwd voor de brand van 1308, zij zijn licht en gracieus van vorm met mooie rijke versieringen. In elk van de drie kapellen een dubbele wijwatervont waardoor men heeft kunnen vaststellen dat ze uit dezelfde periode stammen. Kapel XI is genoemd naar “St. Agnan, de drie Koningen en St. Joseph”. In deze kapel worden de geconsacreerde hosties bewaard.

De ramen zijn een voorstelling van de glorieuze mysteriën

Het linker venster is opgedragen aan twee beschermers van de kathedraal; **St. Gervais en St. Protais**, tweeling broers die in de 1^e eeuw onder keizer Nero als martelaren zijn gestorven omdat zij weigerden te offeren aan de goden. Beiden zijn afgebeeld in het groen, kleur van de hoop en dragen de staf van hun martelaarschap (zij waren geen bisschop, vandaar dat de staf geen bisschopskruis draagt).

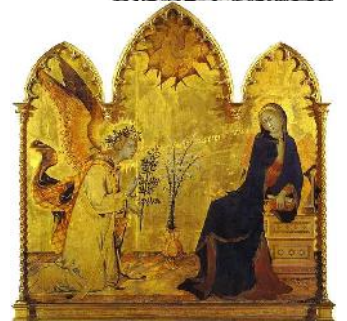
De basis ligt in het 19^e eeuwse raam uit de abdij van Heiligenkreuz in Oostenrijk.

In het 2^e raam **de Visitatie** ofwel het bezoek van Maria aan haar nicht Elisabeth. Maria, in verwachting van Jezus, legt liefdevol haar hand op de schouder van haar nicht Elisabeth. Zij is op dat moment zwanger van Johannes (de Doper). Maria Visitatie is een katholieke feestdag die gevierd wordt op 31 mei.

In het 3^e raam **de Annunciatie** ofwel Maria Boodschap, het hoogfeest ter gedachtenis van de aankondiging (annunciatie) van de geboorte van Jezus aan Maria (Lucas 1,26-35).

Bovenaan in het venster, de duif, symbool van de Heilige Geest. Maria, in rode kleur afgebeeld, overheerst het midden van het raam. Zij ontvangt het bericht van de engel Gabriel, van wie we niet meer zien dan een gezicht en een arm geplaatst boven een hand met de wijsvinger van de aankondiger. Wil zij de moeder zijn van de Redder? Waarop zij vol overtuiging antwoordt: *‘Ik ben de dienaar van de Heer; laat met mij gebeuren wat u gezegd hebt.’* In de Orthodoxe Kerk en Rooms-katholieke Kerk valt deze feestdag op 25 maart, dus negen maanden voor Kerstmis.

Maria, in dit raam, is duidelijk afkomstig van ‘De Aankondiging’ uit 1333 door Simone Martini, uit het musee des Offices in Florence (Italië)

Als 4e een afbeelding van de evangelist **Matteüs**, één van de 12 apostelen die Jezus volgden. Hij is gekleed in een lange rode toga, met een sjaal van damast. Misschien als herinnering dat hij een evangelie heeft geschreven is hij afgebeeld in een schrijfhouding, in Syrië, want de hoofdstad van Syrië is ... Damas.

Inspiratie was te vinden bij St. Matteüs in het evangeliarium van abdij St. Maarten in Bologne-sur-Mer.

Het meest rechtse raam toont **de geboorte van Jezus**

De ezel en de os staan onderin het venster terwijl het midden het kind Jezus en zijn moeder, de maagd Maria, laat zien. De dominerende kleur van de figuren is bruin, een ongewone kleur zowel voor geboortes als voor de glaskunst. De schilder heeft zich laten beïnvloeden door de kunst uit de Oost. Hetzelfde geldt voor de gezichten, wang tegen wang, die de tederheid tussen moeder en kind onderstreept.

Apsis kapellen

De middelste is gewijd aan Maria

- XII. Kapel “St. Mathias, St. Barthélemy of St. Lazare”. In deze kapel een zwart marmeren grafsteen van een (geld)schenker. Verder een monument ter herinnering aan de omgekomen soldaten tijdens de 1e Wereldoorlog.

Kapel van het heilig sacrament

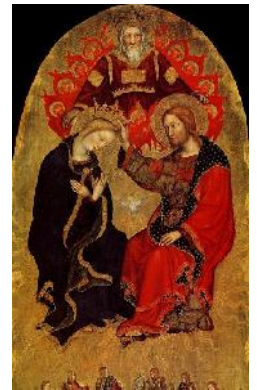
Voorheen was deze kapel opgedragen aan de maagd Maria.

We zien haar in het middelste venster, het venster toont de kroning van de maagd door haar zoon, Jezus.

De dominante kleur is rood-karmijn waardoor het wit van de aureool van Jezus en het geel van de kroon in zijn hand boven het hoofd van Maria duidelijk zichtbaar zijn. Maria heeft de handen in gebed gevouwen.

Het gebogen hoofd en de handen tonen de ontvangende houding van de maagd Maria.

Alberola putte inspiratie uit De kroning van de Maagd door Gentile da Fabriano uit het museum Brera in Milaan.

Links en rechts van dit raam; twee ramen met handen, de handen van God de Vader, helpen Maria om gekroond te worden door haar zoon.

De linkerhand lovend zoals de Traditie haar eert door haar titel “moeder van God”.

De rechterhand verwijst naar de grote Architect, de schepper van hemel en aarde.

In het linker venster: **Johannes** de evangelist (de geliefde discipel aan wie Jezus zijn moeder toevertrouwd, onderaan het kruis). Hij is herkenbaar aan het symbool van de arend (beeld van het hoge niveau (competentie) van zijn evangelie, de arend is de vogel die het hoogst in de lucht vliegt).

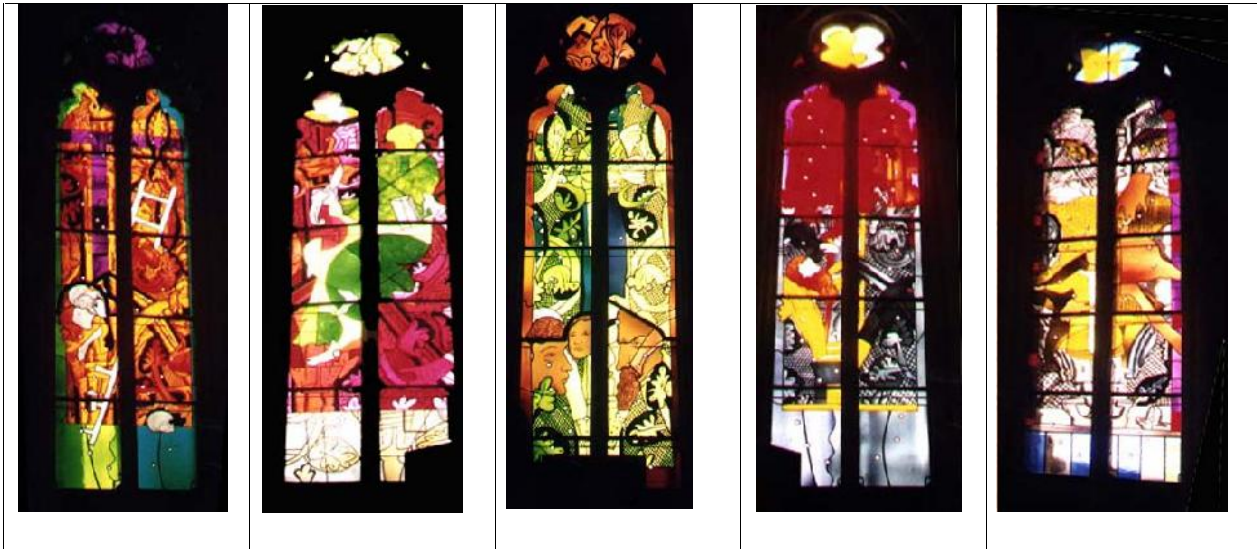
Rechts, in een dominante groene kleur, de evangelist **Lucas** (van origine niet gelovig, auteur van het 3^e evangelie en de handelingen van de apostelen, hij is degene die het meest zegt over de maagd Maria), herkenbaar aan zijn symbool, het rund (het evangelie van Lucas opent bij de tempel van Jeruzalem, de plaats waar dieren, zoals het rund, werden geofferd).

Inspiratie voor de ramen van Johannes en Lucas is te vinden in het evangelarium van de kathedraal van St. Maarten in St. Omer (Frankrijk); Verlichting van de monniken van St. Bertin, St. Johannes

- XIII. Kapel van eind 14^e eeuw, genoemd naar “Ste. Madeleine en St. Laurent” bevat een mooi standbeeld van St. Laurent boven het altaar, afkomstig uit een kerk in Nevers die tijdens de 19^e eeuw is afgebroken in verband met de verstedelijking.

Sinds de plaatsing van de ramen van Alberola wordt gesproken over de Kapel van de herinnering.

In het midden de presentatie van Jezus in de tempel van Jeruzalem, 40 dagen na zijn geboorte. (Maria-Lichtmis of kortweg Lichtmis is een christelijk feest dat op 2 februari gevierd wordt. Het is de herdenking van de "Opdracht van de Heer in de Tempel" en het zuiveringsoffer dat Maria veertig dagen na de geboorte van Jezus volgens de Joodse wet (Leviticus 12) moest brengen. Het is de laatste feestdag waarvan de datum verbonden is aan die van Kerstmis, hij valt namelijk 40 dagen daarna.)

Geheel links in het 1^e venster zien we **de kruisafdeling**.

Het kruis van Jezus heeft 2 armen maar geen top en heeft de vorm van de laatste letter van het Hebreeuwse alfabet, de Tau (T), het teken van de verlossing. De kleur is paars, de kleur van de passie van Christus.

Schuin door het raam, de ladder waarmee het lichaam van Jezus van het kruis mag worden gehaald. Hij wordt in de handen gegeven van zijn moeder, ‘mater Dolorosa’ (onze lieve vrouw van smarten).

De schedel, rechts onderin, herinnert aan de omgeving van de kruisiging, Golgotha (het Aramese woord voor schedelplaats).

De ladder, Maria en Jezus zijn duidelijk geïnspireerd door het werk van Duccio, La Maesta; een van de achterste zijpanelen uit het museum de l’Oeuvre van de kathedraal van Siena (Italië).

Francis Denlau, bisschop van Nevers (1998-2011) zei: “bij het neerhalen van het lichaam van Jezus is zijn gezicht dichtbij het gezicht van Maria (de gezichtskleuren vertellen een eigen verhaal; dat van Jezus lijkt bleek, dat van Maria een gezonde kleur zoals de zalfpot, aankondiging van de komst van de vrouwen die op Paasochtend het lichaam van Jezus gaan zalven en daar aangekomen de aankondiging van de opstanding krijgen”. De bisschop houdt ook van de nadrukkelijke aanwezigheid van de twee gezichten van Jezus en Maria, wang tegen wang als bij de geboorte, hier als liefde en tederheid van de moeder, de dood trotserend. Met een bescheiden hoop op verrijzenis. Maria omhelst haar goddelijke zoon, gedood door ophanging aan het kruis.

In het 2^e venster zien we evangelist **Marcus**; hij wordt omhuld door groene kleding, de kleur van de hoop/verwachting. Zijn symbool is de leeuw, bescheiden afgebeeld bovenin het venster. Marcus draagt een boek in zijn ene hand, zijn evangelie terwijl hij in zijn andere hand een veer draagt.

De afbeelding van St. Marcus, rechts, is afkomstig uit het 11^e eeuwse evangeliarium van de abdij van Corbie (vlakbij Amiens).

Het 3^e raam presenteert:

- in het midden, **het kind Jezus als tiener** (zonder twijfel zinspelend op zijn aanwezigheid in diezelfde tempel, als 12-jarige voor de schriftgeleerden).

- links, **de maagd Maria**, onder toeziend oog van de oude Simeon. Het is Simeon die (in het evangelie van Lucas 2,34-35) Maria voorspelt: *'Weet wel dat velen in Israël door hem ten val zullen komen of juist zullen opstaan. Hij zal een teken zijn dat betwist wordt, en zelf zult u als door een zwaard doorstoken worden.'*

Even daarvoor had Simeon Jezus in de armen genomen en God geloofd met de woorden:

Nu, Meester,

laat U, zoals U gezegd hebt, uw knecht in vrede gaan;

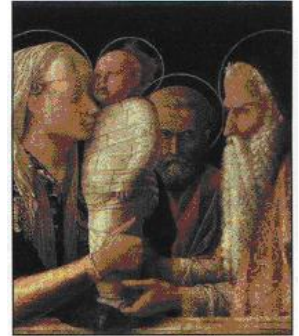
want mijn ogen hebben uw heil gezien,

dat U ten aanschouwen van alle volken hebt toebereid,

een licht dat een openbaring zal zijn voor de heidenen

en een glorie voor uw volk Israël.'

Maria, Jezus en de rabbijn zijn, geïnspireerd op 'de Presentatie van Jezus in de tempel', een werk uit 1465 van Mantegna dat in het 'Staatliche museen zu Berlin' hangt.

Het 4^e raam toont **Mozes en de brandende struik**

Ex. 2,2 Toen verscheen hem de engel van de HEER, in een vuur dat opvlamde uit een doornstruik. Mozes keek toe en zag dat de doornstruik in lichterlaaie stond en toch niet verbrandde. Hij dacht: 'Ik ga eropaf om dat vreemde verschijnsel te onderzoeken. Hoe komt het dat die doornstruik niet verbrandt?' De Heer zag hem naderbij komen om te kijken. En vanuit de doornstruik riep God hem toe: 'Mozes, Mozes.'

Mozes is verbluft door het rood van de brandende struik. Het hart van de struik verteert niet doordat God zich openbaart aan Mozes. Hij roept Mozes om hem de taak toe te vertrouwen om zijn volk te bevrijden uit de slavernij en hen te begeleiden naar het Beloofde land, land van melk en honing.

Het 5^e raam geeft een beeld van **Sint Cyr en Sinte Julitte** (zijn moeder), beschermheiligen van de kathedraal. We herkennen Julitte aan haar handen; de een houdt de hand van haar zoon vast; de andere zijn middel. De kathedraal en het bisdom zijn in 802 opgedragen aan beide heiligen.

XIV Chapelle Saint Laurent/ Kapel van St Laurent

De ramen presenteren **Genesis (de Schepping) en het offer van Abraham**

François Montagnon (pastoor van de kathedraal van 1999 tot 2008) becommentarieerde dit raam als volgt: “Adam en Eva staan gezicht aan gezicht in een houding die twee momenten aanroeren die strijdig zijn met hun bestaan in de tuin van Eden; namelijk het moment waarop de man zijn metgezel voor het eerst ziet. *Gen.2;23* zegt: *Toen zei de mens: ‘Eindelijk, dit is been van mijn gebeente en vlees van mijn vlees! Mannin zal zij heten, want uit een man is zij genomen.’* Hun bestemming is om, ondanks de verschillen, in harmonie elkaar aan te vullen. Want dat is de weg die God hen biedt.

Maar ook het moment waarin het plan van Satan weerspiegelt; in haar hand heeft Eva de appel uit de boom van goed en kwaad, die zij aanbiedt aan haar metgezel. “*Van alle dieren, die de heer God gemaakt had, was er geen zo sluw als de slang. Ze zei tegen de vrouw: ‘Heeft God werkelijk gezegd dat je van geen enkele boom in de tuin mag eten?’* De vrouw zei tegen de slang: ‘*Wij mogen wel eten van de vruchten van de bomen in de tuin.*”

God heeft alleen gezegd: “*Van de vruchten van de boom die midden in de tuin staat mag je niet eten; je mag haar zelfs niet aanraken; anders zul je sterven.*” ‘*Maar de slang zei tegen de vrouw: ‘Je zult helemaal niet sterven! God weet dat je ogen open zullen gaan als je van die boom eet, en dat je dan gelijk zult worden aan God, door de kennis van goed en kwaad.’* Toen zag de vrouw dat het goed eten was van die boom, en dat hij een lust was voor het oog, en hoe aantrekkelijk het was er inzicht door te krijgen. Zij plukte dus een vrucht en zij at ervan; zij gaf er ook van aan haar man, die bij haar stond, en ook hij at ervan”. (*Gen.3,1-6*)

Doordat God zowel man als vrouw heeft geschapen, doet Hij een beroep op beiden te zoeken naar geluk en juist hun wederkerigheid te aanvaarden en te respecteren.

We zien een man en een vrouw in een weelderige vegetatie.

En God schiep de mens als zijn beeld; als het beeld van God schiep Hij hem; mannelijk en vrouwelijk schiep Hij hen. (Gen.1,27).

Daarna legde de heer God een tuin aan in Eden, ergens in het oosten, en daarin plaatste Hij de mens die Hij geboetseerd had. (Gen.2,8).

het offer van Abraham

Het Bijbelboek Genesis doet melding van Abraham die zijn zoon Isaac gaat offeren aan God, naar een oud gebruik onder de mensen in de oudheid. Een groot zwaard, nodig voor het offeren, doorsnijdt het venster naar links. Bovenin de hand van God die het zwaard pakt en zo Abrahams handeling tegenhoudt. Hiermee duidelijk makend dat er een eind is gekomen aan het offeren van mensen.

De God van Abraham is een god van leven en niet van dood. Rechts in het raam, het gezicht van Isaac, met de hand van Abraham voor zijn ogen. Achter Isaac de uit de dood opgestane Christus, bedwinger van de dood. Onderin links is de ram zichtbaar.

Hierna gebeurde het dat God Abraham op de proef stelde. Hij zei tegen hem: ‘Abraham.’ En hij antwoordde: ‘Hier ben ik.’

Hij zei: ‘Ga met Isaak, uw zoon, uw enige, die u liefhebt, naar het land van de Moria, en draag hem daar, op de berg die Ik u zal aanwijzen, als brandoffer op.’ Toen zij de plaats die God hem had aangewezen bereikten, bouwde Abraham daar een altaar, stapelde er het hout op, bond zijn zoon Isaak vast en legde hem op het altaar, bovenop het hout. Toen Abraham echter zijn hand uitstak naar het mes om daarmee zijn zoon te offeren, riep de engel van de heer hem vanuit de hemel toe: ‘*Abraham, Abraham!*’ En hij antwoordde: ‘*Hier ben ik.*’ En Hij zei: ‘*Raak de jongen met geen vinger aan en doe hem niets! Ik weet nu dat u God vreest, want u hebt Mij uw zoon, uw enige, niet willen onthouden.*’ Abraham keek om zich heen en zag een ram die met zijn hoorns in het struikgewas vastzat. Hij greep de ram en droeg die als brandoffer op, in plaats van zijn zoon. (*Gen.22,1-2 en 9-10 en 11-13*).

XV Een kleine kapel uit de 14^e eeuw genoemd naar “St. Georges en St. Louis” of “het Feeënaltaar”. Deze kapel is afgesloten met een hek en dient als bewaarplaats voor stukken die zijn vernield bij het bombardement.

Het venster in deze kapel is het laatst geplaatst, in 2009, tegenover de drie ramen boven de oude doopvont en het dichtst bij de sacristie.

Het venster presenteert de ark van Noach, door hem gebouwd om de zondvloed te trotseren. In de traditie is de zondvloed een beeld voor de doop.

Noach, volgens het boek Genesis een rechtvaardig man, wordt niet afgebeeld.

De ark is symbolisch afgebeeld rechts bovenin het venster.

Waterdieren, vogels en allerlei andere dieren, roofdieren niet uitgezonderd figureren in het venster. Heel opmerkelijk is de aanwezigheid van planten en bomen, want die worden in Gen.7,13-16 helemaal niet genoemd:

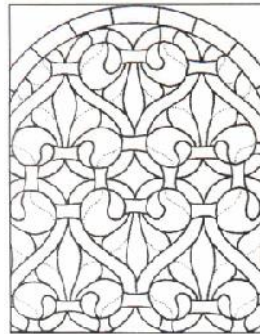
Op diezelfde dag ging Noach de ark binnen met Sem, Cham en Jafet, de zonen van Noach, en met zijn vrouw en de drie vrouwen van zijn zonen; en samen met hen kwamen ook al de verschillende soorten wilde beesten, al de verschillende soorten tamme dieren, al de verschillende soorten kruipende dieren, al de verschillende

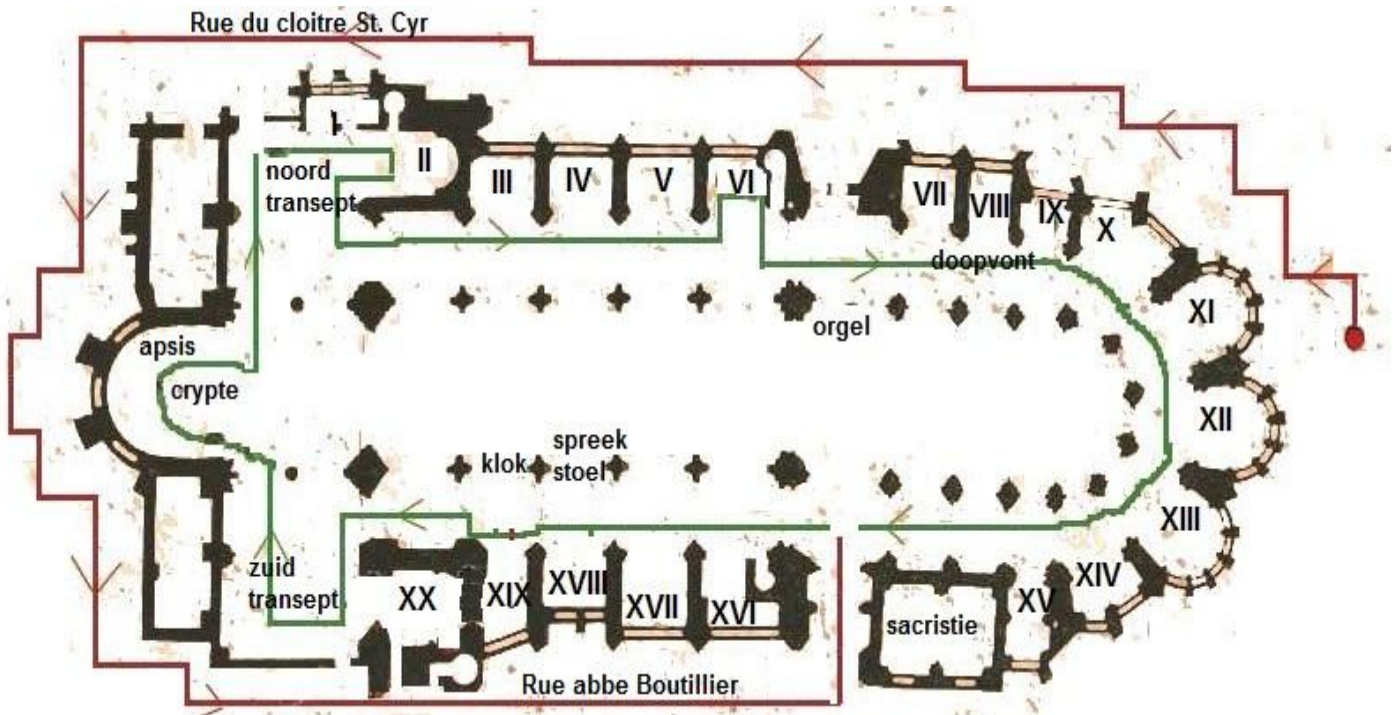
soorten vogels, al het gevogelte, alles wat vleugels heeft. Van alle levende wezens kwamen er telkens twee bij Noach in de ark. Er kwamen mannelijke en vrouwelijke dieren, van alle levende wezens, zoals God had opgedragen. En de HEER deed de deur achter hem dicht.

Onderin het venster is, met enige verbeelding, een ark afgebeeld in de lucht en een regenboog, symbool voor het verbond, gesloten tussen God en de hele mensheid.

Gen.9,12-13 En God zei: ‘Dit is het teken van het verbond, dat Ik sluit tussen Mij en u, en alle levende wezens die bij u zijn, voor alle generaties. Ik zet mijn boog in de wolken; die zal het teken zijn van het verbond tussen Mij en de aarde.

Alberola haalde zijn inspiratie voor de figuren uit een raam uit de abdij van Bonlieu en uit een 19^e eeuwse afbeelding.

Gotische koor en kapellen uit de 14^e en 15^e eeuw

Kapellen uit de 15^e en 16^e eeuw

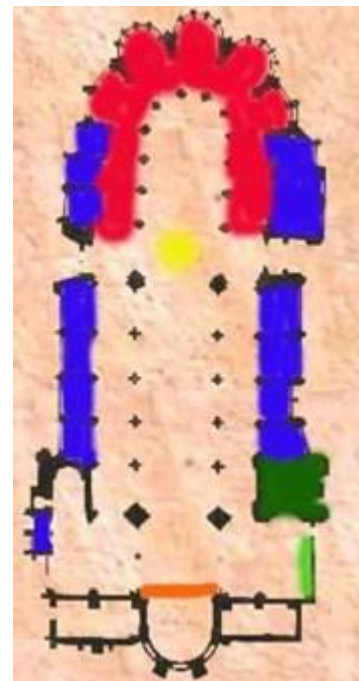
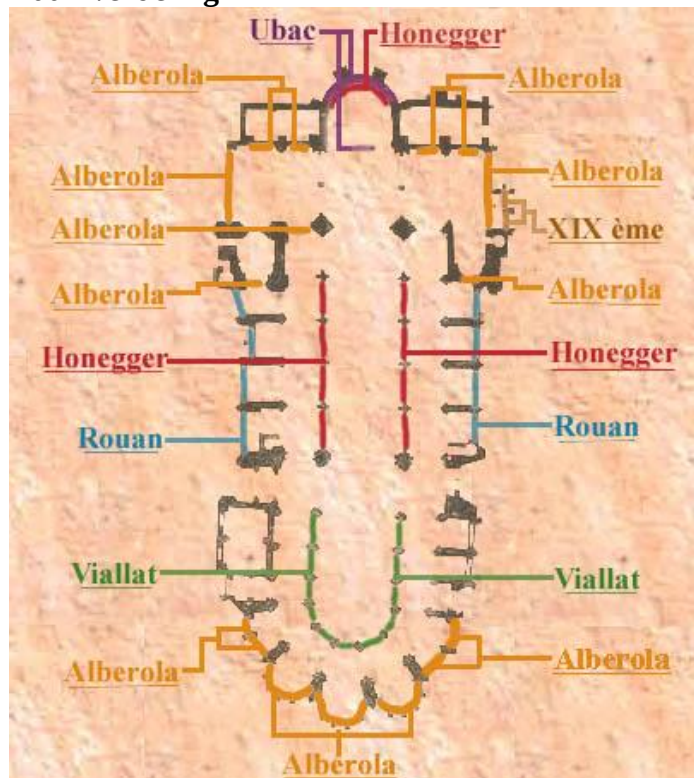
Toren van Bohier

Trap uit de 17^e eeuw

Lantaren uit de 18^e eeuw

Booggewelf over de apsis uit de 19^e eeuw

Raamverdeling

Geschiedenis van de kathedraal

Het bestaan van de kathedraal wordt gekenmerkt door brand en vernielingen, de meest recente in 1944 toen de kerk (per ongeluk) werd gebombardeerd door geallieerde vliegtuigen.

De basis van de kerk gaat terug tot in de Romeinse tijd; onder de vloer is een crypte uit die tijd, verder zijn er tijdens werkzaamheden in 1950, onder het huidige koor, fundamenteën blootgelegd van een kleine kerk, met een doopvont uit de 6^e eeuw.

De 1^e kathedraal, opgedragen aan St. Gervais en St. Protas, was vermoedelijk in allerhaast gebouwd en slecht onderhouden want deze heeft het 'slechts' 3 eeuwen volgehouden.

De invallen van de Saracenen en de bezetting van de stad door de troepen van 'Pepin le Bref' (715 – 768) zijn funest geweest voor de kathedraal die totaal werd vernield. Er is dan ook niets van die kathedraal overgebleven.

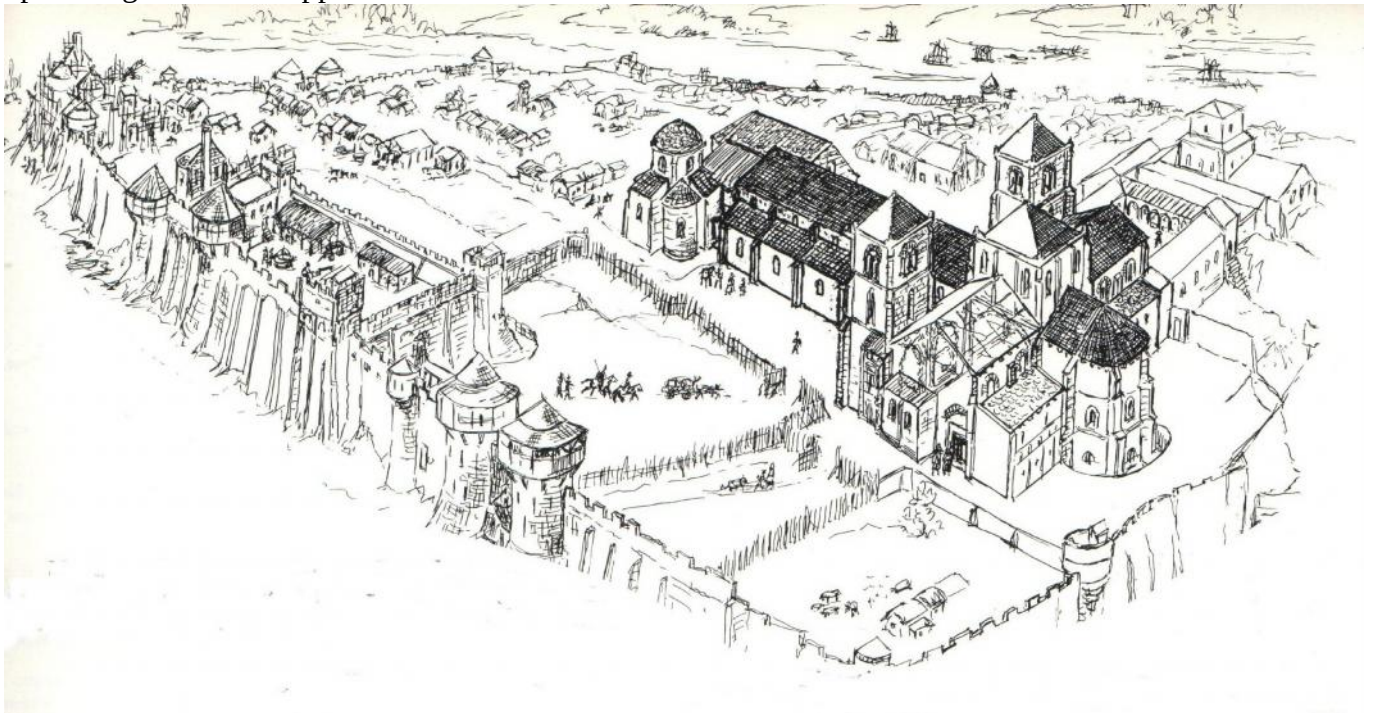
In 815 weet de toenmalige bisschop (Jerome) de Duitse keizer (Karel de Grote) ervan te overtuigen om geld te geven voor de bouw van een nieuwe kathedraal.

Uit die tijd stamt ook de legende over de jonge St. Cyr die de keizer weet te beschermen als deze wordt aangevallen door een everzwijn. (een afbeelding hiervan is, als glas in loodraam, te zien in de kerk van St. Saulge, l'église St. Martin).

Deze 2e kerk wordt opgedragen aan Sint Cyr en aan (zijn moeder) Sinte Julitte (reliken van de laatste werden overgebracht uit Auxerre).

Ook deze kerk was geen lang leven beschoren, in 908 stortte de kerk in.

In de tussentijd creëerde Charles le Chauve (kleinkind van Karel de Grote en tot 877 keizer van het west Romeinse rijk) een kapittel van 40 kanunniken, dat met enige regelmaat in conflict lag met de opeenvolgende bisschoppen van Nevers.

Tussen 908 en 916 liet de ijverige en vrome bisschop Atton een 3^e kerk bouwen, die een vooruitgang liet zien in de architectuur. Deze kerk kreeg een vierkant als basis, een apsis (aan de westzijde), een transept en 4 kleine apsissen.

In 953 en 1028 verwoestten branden grote delen van Nevers en ook de kathedraal ontkwam hier niet aan (het zwartgeblakerde plafond van het romaanse transept herinnert nog aan de brand van 1028).

Tussen 1028 en 1063 werd de 4^e kathedraal gebouwd op de ruïnes van de eerdere, met dezelfde afmetingen als de 3^e. In 1188 werd het dak belegd met pannen.

In 1211 opnieuw een brand waarbij alleen het transept, de apsis en de crypte bespaard blijven.

In 1220 is het bisschop Guillaume de Saint-Lazare die besluit tot de bouw van een nieuwe (inmiddels 5^e) kathedraal. Hij introduceerde de gotische spitsbogen.

En weer werd de kerk deels verwoest door brand, in 1228.

Bij de bouw van het middenschip was men aan twee zijden begonnen met bouwen, vanaf de west- en vanaf de oostzijde. Dit resulteerde uiteindelijk in ontwerpproblemen toen de beide zijden elkaar naderden.

Vanwege financiële problemen werd besloten alleen het oostelijk transept af te bouwen. Het westelijk deel van de kerk is gefundeerd op de resten van de oude romaanse basiliek.

De huidige kerk is, behalve de kapellen uit de 15e en 16e eeuw, nog hetzelfde als toen.

In 1280 werd de noordelijke ingang (de Doyenné) gebouwd, (waarschijnlijk) gedecoreerd in dezelfde stijl als alle grote kathedralen van die tijd. Slechts de herinnering hieraan rest.

In 1308 weer een brand.

Na de wederopbouw werd de kathedraal in 1331 gewijd door (de Franse) Petrus de Palude, toenmalig patriarch van Jeruzalem.

In de 14e eeuw werd ook begonnen met de bouw van de grote toren (genoemd naar bisschop Boyer, die er in 1509 twee verdiepingen op laat bouwen).

In de 15^e eeuw werden de kapellen aan de noordzijde en de huidige sacristie, bijgebouwd, met de hulp van giften.

Door de slechte kwaliteit van de bouwmaterialen is er al veel herstelwerk nodig geweest in de 19^e eeuw.

Rond 1880, na het weghalen van het immense orgel, is het balkon gebouwd dat nog steeds de trap domineert.

Op 16 juli 1944 om 14.00 uur werd de stad door de RAF gebombardeerd met het doel het treincomplex aan de noordzijde van de stad buiten werking te stellen, hetgeen lukte. Echter door een misrekening, werden twee bommen van 450 kg, gedropt boven de kathedraal met desastreus gevolg.

De foto's die buiten de kerk staan, tonen een kerk in puin.

Sinds die dag is er al veel herstel gepleegd. De ramen, die werden vernield, zijn vervangen door modernere. De uitstraling van de kathedraal is daardoor anders, maar niet minder indrukwekkend.

Sint Cyricus en Sainte Julitta

De kathedraal en het diocese zijn in 802 (toe)gewijd aan Saint Cyr (Cyricus) en Sainte Julitte (Julitta).

Julitta was een weduwe van edele afkomst, woonachtig in Iconium, Cilicië. Omwille van Christus werd ze ter dood gebracht te Tarsus. Eén van haar folteringën bestond erin dat ze moest toezien hoe haar zoontje van drie, Cyricus, doodgeslagen werd: hij had de woedende rechter in het gezicht gekrabd. Volgens moderne geschiedwetenschappers zou haar verhaal op legende berusten.

Het leven van Julitta was net zo overtuigend als haar roemvolle dood. Zij was van koninklijke bloede. De oudste geslachten van Lycaonië beroemen zich erop dat zij met haar verwant zijn. Elk jaar komen de families samen op haar feestdag om haar gedachtenis te vieren op een manier die bij een heilige prinses past.

De vervolging ten tijde van keizer Diocletianus (284-305) woedde over de hele toenmaals bekende wereld. Ook Lycaonië vormde daarop geen uitzondering. Domitianus, de gouverneur van dat moment, was een bloeddorstig man, die er alleen maar plezier in leek te hebben om zoveel mogelijk christenen ter dood te brengen. Daardoor zag Julitta zich genoodzaakt de stad Iconium te ontvluchten en de wijk te nemen naar Seleucië in het gezelschap van haar zoontje van drie jaar, Cyricus, en twee dienstmeisjes. Van haar rijkdommen kon ze niets meenemen. Maar in Seleucië bleek dat de zaak van de christenen er nog slechter voor stond dan in Iconium. Daar was Alexander gouverneur en die was zo mogelijk nog wreder dan zijn collega Domitianus. Hij had juist vanuit Rome een schrijven gekregen waarin stond dat ieder die weigerde aan de goden te offeren, alle voorgeschreven folteringën moest ondergaan welke tenslotte uit moesten lopen op de dood.

Julitta vertrok dus weer zo snel mogelijk uit Seleucië en ging op weg naar Tarsus, de hoofdstad van Cilicië. Maar juist op die dag vertrok ook Alexander uit Seleucië naar Tarsus en hij nam dus dezelfde weg als zij. Zo kwam het dat zij herkend werd; zij werd gearresteerd met haar zoontje dat zij op haar arm droeg. Haar dienstmeisjes namen de vlucht en wisten zich verborgen te houden. Alexander vroeg haar naar haar naam, haar woonplaats en haar sociale omstandigheden. Op al die vragen gaf zij steeds hetzelfde antwoord:

"Ik ben christen."

Dat irriteerde de gouverneur. Hij gaf bevel haar het kind af te nemen en haar met zwepen van runderpezen af te ranselen. De kleine Cyricus nam zichzelf voor zijn rekening. Het was een schattig kereltje. Hij had iets parmantigs over zich, wat waarschijnlijk was toe te schrijven aan zijn adellijke afkomst. Het gaf zijn onschuld extra cachet. Hij nam dus alle mensen die daar aanwezig waren, voor zich in. Maar hij liet zich niet gemakkelijk uit de armen van zijn moeder losmaken. De manier waarop hij zijn mollige armpjes naar haar bleef uitstrekken, was ontroerend. Voortdurend hield hij zijn moeder in het oog. Hij probeerde zich los te wringen en naar zijn moeder terug te gaan, hij schreeuwde en gilte vanwege het geweld dat hem werd aangedaan. De beulen brachten hem naar de gouverneur. Deze nam hem bij de hand en probeerde hem op zijn gemak te stellen. Hij zette hem op zijn knieën, glimlachte hem toe en streelde hem en deed een aantal pogingen om hem te knuffelen. Maar het kind probeerde eraan te ontkomen, bleef maar omkijken naar zijn moeder en duwde de gouverneur met zijn kleine knuistjes van zich af. Hij krabde hem in het gezicht en stompte hem in zijn maag, kortom hij verdedigde zich met de zwakke middelen welke de natuur aan kind geeft. En omdat zijn moeder onder haar folteringën maar bleef roepen: "Ik ben christen", probeerde hij het haar na te zeggen, en riep ook:

"Ik ben christen."

Dat maakte de gouverneur uitzinnig van woede, zelfs zo dat dit losgeslagen beest geen enkele consideratie meer had met een leeftijd die zelfs de meest harteloze wezens weet te vermurwen. Hij nam het onschuldige joch bij een voet en sloeg het tegen de grond. De kleine martelaar kwam met zijn hoofd tegen de traptreden van het tribunaal waarop zijn hersentjes uit elkaar spatten en overal bloedvlekken veroorzaakten. Julitta zag het allemaal gebeuren en was God zelfs dankbaar dat haar zoon vóór haar de marteldood gestorven was.

De gouverneur kwam weer bij zinnen; hij schaamde zich voor de misdaad die hij begaan had en beklagde het lot van het kind. Maar zijn woede jegens de moeder was er niets minder om geworden. Integendeel, hij schoof eens te meer al zijn woede af op Julitta. Hij beval haar languit neer te leggen op een tafel en dreigde haar dat hij haar levend zou laten villen. Hij begon dus gesmolten lood over haar voeten uit te gieten. Eén van de beulen riep haar toe:

"Maar Julitta, offer dan toch aan de goden!"

Waarop zij riep: "Nooit en te nimmer zal ik ook maar één offer brengen aan jullie demonen of aan die doofstomme godenbeelden van jullie. Ik aanbid Jezus Christus, enige zoon van God, door wie alles geschapen is. Ik wil zo gauw mogelijk weer bij mijn zoontje zijn."

Daarop veroordeelde de gouverneur haar tot de dood door het zwaard. Het lijkje van haar zoon liet hij wegwerpen op een plek die alleen voor misdadigers bestemd was. Daarop kwamen de beulen met de bedoeling haar het hoofd af te slaan. Zij knielde neer om een gebed te zeggen; de beulen stonden het haar voor een paar tellen toe.

Zij bad: "Heb dank, mijn God, dat U mijn zoon een plekje hebt gegeven bij U in Uw koninkrijk. Wees zo goed, God, ook Uw onwaardige dienaars daar toe te laten. Moge ik mijn intrede doen in het bruidsvertrek, zoals U dat ook toegestaan hebt aan de wijze maagden; dan zal mijn ziel voor eeuwig Uw Vader kunnen lofprijzen. Hij is de enige God, die alle dingen heeft geschapen en ze in stand houdt. Moge mijn ziel ook U lofprijzen, Heer, en de Heilige Geest." De beul sloeg haar het hoofd af op het moment dat zij 'Amen' zei. Haar lichaam werd buiten de stad weggeworpen op dezelfde plek waar men eerder haar zoon had gedumpt.

De volgende dag kwamen de twee dienstmeisjes tevoorschijn die zich tot dan toe verborgen hadden weten te houden. Ze verlieten hun schuilplaats en hadden de moed en het respect om het stoffelijk overschot van hun meesteres en haar zoontje te bergen. Zij begroeven ze op een veld vlak buiten de stad.

Toen jaren later de grote keizer Constantijn († 337; feest 21 mei) de Kerk uit de haat en gevangenschap bevrijdde wees één van de dienstmeisjes de plaats aan waar die kostbare schat zich bevond. In de tijd daarna werd het een beroemde plek, omdat er talloze gelovigen de hulp kwamen inroepen van de beide martelaren.

Over de dood van de kleine Cyricus bestaat nog een andere legende.

In Tarsus, Klein-Azië, was er een rechter aan de macht die Alexander heette. Hij had er plezier in om alle christenen ter dood te veroordelen. In diezelfde stad woonde ook een jongetje van vijf jaar, Cyricus genaamd, dat met alle geweld martelaar wilde worden. Op de dag van de openbare verhoren ging Cyricus naar het tribunaal, kroop stiekem op het verhoog waar de rechter zetelde en sloeg van achter zijn armpjes om hem heen, terwijl hij in zijn nek en in zijn oren gilde: "Ik ben christen! Ik ben ook christen!"

De rechter schrok zich een ongeluk daar op zijn zetel, wat bij de omstanders grote hilariteit te weeg bracht. Maar ze hadden toch nog een half uur nodig om de godslasteraar tot zwijgen te brengen. Hoe meer men hem achterna zat hoe meer hij riep dat hij christen was. Lenig als een kat schoot hij tussen stoelen en tafels door of kroop weg achter de standbeelden aldoor roepend dat hij christen was. Tenslotte was het de rechter zelf die hem te pakken kreeg. Deze was zo buiten zichzelf van woede dat hij het kereltje bij één been pakte en het met zijn hoofd tegen een muur te pletter sloeg.

De kleine Cyricus geldt als patroon voor kinderen in moeilijkheden. Hij is ook patroon van de Franse stad Nevers.

Beeld van St Cyr en Ste Julitte

Julitte en Cyr, moeder en kind, gemarteld en gedood vanwege hun geloof in Jezus-Christus in de 3e eeuw in Cappadoce (huidig Turkije). Sinds 802 zijn zij patroonheiligen van de kathedraal van Nevers en beschermers van de inwoners van de Nièvre. 16 juni is hun feestdag, de dag waarop zij worden vereerd. Op die dag wordt de ochtenddienst plechtig gevierd in de kathedraal terwijl de opkomende zon de fresco van Christus verlicht.

De Apocalyps of Openbaring van Johannes is het laatste boek van de Bijbel. Het gaat over de eindtijdelijke strijd tussen het goede en het kwade. De overwinnaar is Christus, voorgesteld als het Lam Gods. De traditie wijst de apostel en evangelist Sint Jan aan als de auteur.

Apocalyptiek

De Apocalyps of Openbaring van Johannes is een moeilijk boek, omdat het behoort tot een letterkundige soort waarmee wij, als moderne lezer, niet meer vertrouwd zijn. Het is het enige boek van het Nieuwe Testament dat profetisch is, maar dan in het genre van de apocalyptiek of de openbaringsliteratuur in de speciale zin van het woord.

Visioenen

In het algemeen is apocalyptiek te beschouwen als een voortzetting van de oudtestamentische profetie in een tijd dat men niet meer aan het bestaan van echte profeten geloofde. De schrijvers bedienden zich dan ook van schuilnamen en dekten zich met het gezag van grote figuren uit het verleden zoals Mozes, Ezra, en zelfs Henoch en Adam. Het is een literatuur voor ingewijden, niet zelden ontstaan in tijden van verdrukking en vervolging zoals het model van het genre, het boek Daniël, en vaak opzettelijk duister en geheimzinnig. Een geliefkoosd stijlmiddel is het visioen waarvan de zin door een engel wordt vertolkt. Ook wemelen deze boeken van symbolen (getallen, dieren, demonen, sterren enz.) die voor de moderne mens soms niet meer geheel doorzichtig zijn.

Bemoediging en vertroosting

Ondanks de vaak bizarre vorm is het doel van de schrijvers niet zozeer sensatie als wel bemoediging en vertroosting van de vrome minderheid, die te lijden heeft onder vervolgingen. De Apocalypsen bedoelen vooral de goddelijke geheimen te onthullen aangaande het einde van de tijd en de geschiedenis. Zij zien de actuele nood in het licht van het einde. Zij projecteren de eigen tijd tegen het scherm van de voleinding van alles, die God, de enige Heer van mensheid en geschiedenis, tot stand zal brengen en die reeds verborgen bij Hem aanwezig is.

Christelijke profeten

Dat ook de Apocalyps van Johannes tot het apocalyptische genre behoort is duidelijk. Er is echter een dubbel verschil met de meeste andere Apocalypsen. Ten eerste is de schrijver zich bewust te behoren tot de vroegchristelijke profeten, en het Charisma van de Profetie ontvangen te hebben. Hij noemt zich Johannes en zegt een goddelijke openbaring te hebben gehad tijdens zijn verblijf op het eiland Patmos. Hij voelt zich evenals de profeten van het Oude Testament door God geroepen en spreekt met eigen gezag tot de met name genoemde gemeenten van Asia.

Geestelijk verzet

De Apocalyps van Johannes is geschreven met de duidelijke bedoeling de gelovigen van Asia, de stedenrijkste provincie van het Rijk en ook het belangrijkste gebied van de toenmalige christenheid, te sterken en aan te sporen tot standvastigheid in de dreigende vervolging. Ook deze Apocalyps is een document van geestelijk verzet, een boek van kracht en troost voor de kerk der martelaren. Al in 64 had de uitbarsting onder Nero te Rome plaatsgehad. Antipas, de 'trouwe getuige', was al ter dood gebracht en onder Domitianus waren tegen sommige christenen strafmaatregelen genomen. Maar de eigenlijke, systematische christenvervolging lag nog in de toekomst.

Symbolisch

Over het algemeen moet men de visioenen van de Apocalyps niet letterlijk, maar symbolisch trachten te verstaan. Om hun zin te achterhalen is een gedegen kennis van het Oude Testament, door de schrijver voortdurend met groot meesterschap benut, onontbeerlijk.

Beroemde beelden

De Apocalyps van Johannes bevat beelden die zeer beroemd zijn geworden.

Voorbeelden: de aanbidding van het Lam Gods; de 144 uitverkorenen voor de troon van God; het verbreken van de zeven zegels; een draak bedreigt de Vrouw, bekleed met de zon, met de maan onder haar voeten en een krans van twaalf sterren op haar hoofd; 666, het getal van het Beest; het Laatste Oordeel; het Nieuwe Jeruzalem.

Het zijn deze beelden die Alberola heeft gebruikt om zijn ramen vorm te geven.

Een **basiliek** is een bouwvorm uit de klassieke Oudheid en in de romaanse en gotische kerkarchitectuur. Tevens is het een eretitel voor kerkgebouwen in de rooms-katholieke Kerk, ongeacht hun architectonische vorm.

Een **kathedraal** of **dom** is de kerk waar een bisschop zetelt. De benaming valt te herleiden tot *ecclesia cathedralis*, kerk van de zetel. Die zetel is letterlijk de zetel van de bisschop, die aan de zijkant van het priesterkoor van de kerk staat opgesteld, in de vroegchristelijke kerk in de exedra of de koorapsis. Deze zetel heet in het Latijn cathedra.

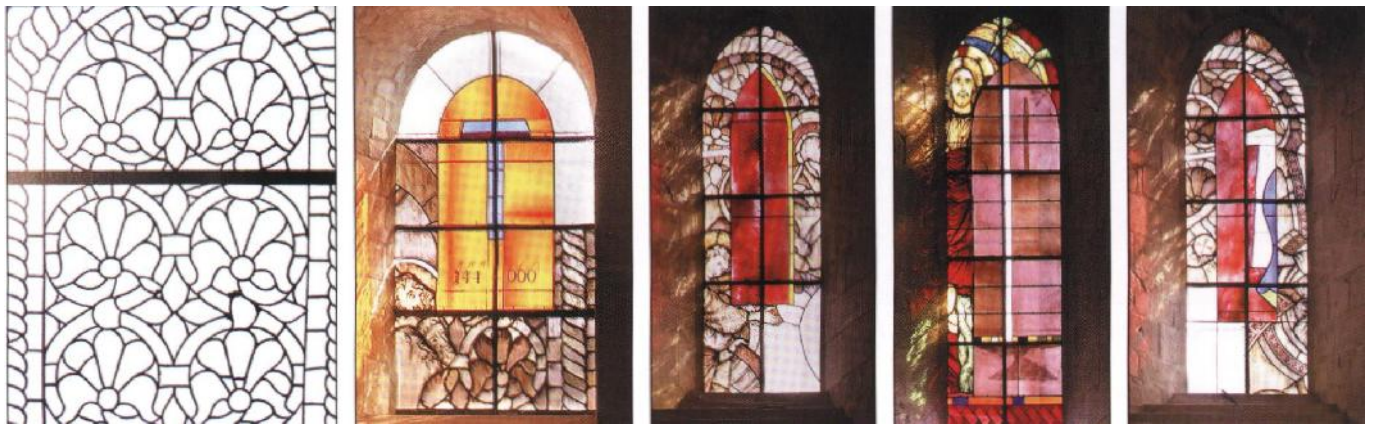
Bronnen:

RKK.nl

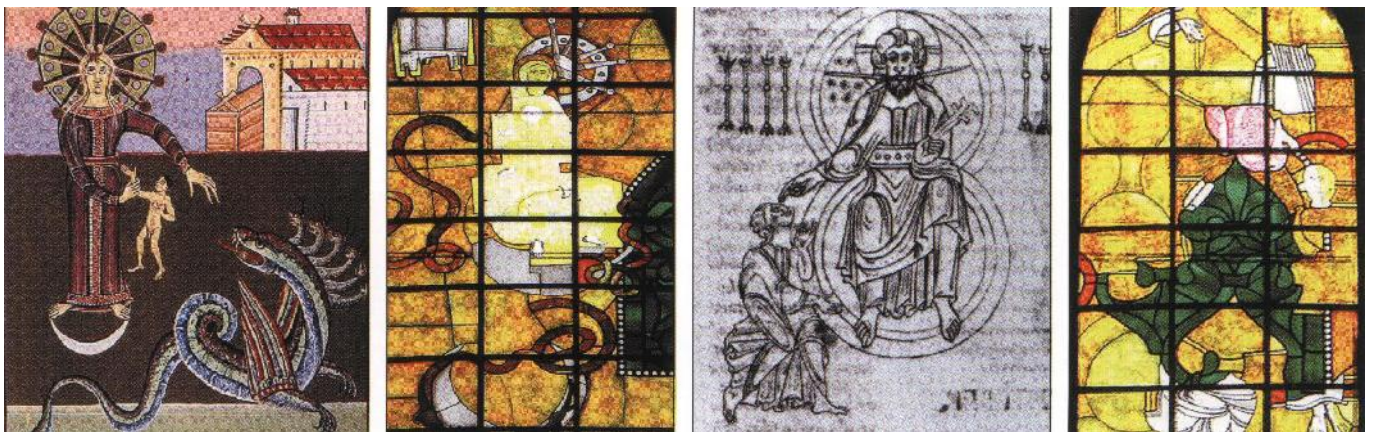
<http://membres.multimania.fr/cathedralenevers/vitrauxpg.html>

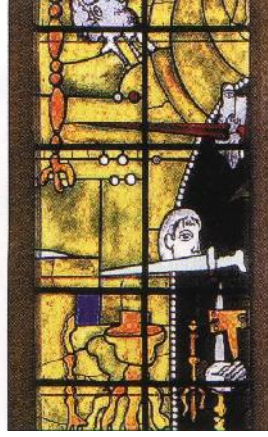
<http://emonnier48.perso.sfr.fr/Bourgogne/Nievre/Arrondissement%20de%20Nevers/Canton%20de%20Nevers/Nevers/Cathedrale/vitraux.htm>

241

242

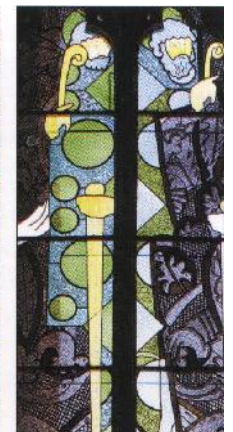

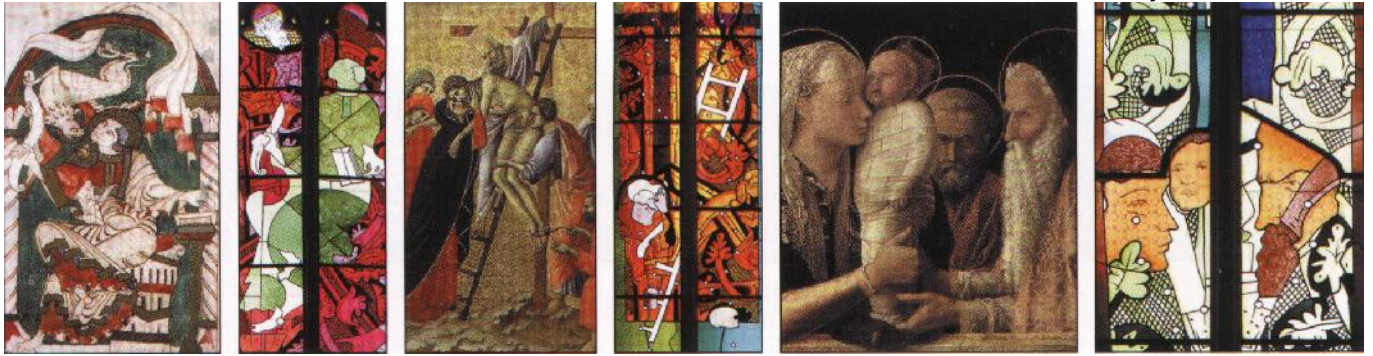

243

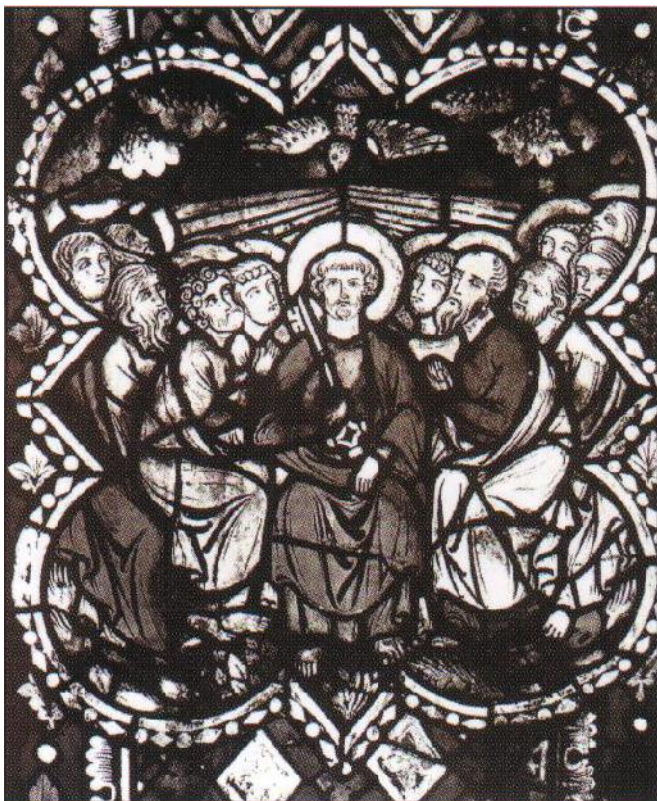

244

245

246

